

Mas tednik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XV./STEVILKA 14

CELOVEC, DNE 4. APRILA 1963

POZOR!

Sedaj cenejšje, kdor želi pravočasno naročiti *apno*. Dostavljata ga na dom vašega zastopnika za Podjuno

**brata
Jože in Tonej BLAŽEJ**

LETINA - Pošta: ŠMIHEL pri Pliberku

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.- ŠILINGA

Pred italijanskimi volitvami

Italijanska politika je prišla v zagato takrat, ko je stranka krščanske demokracije zgubila absolutno večino v rimskem parlamentu. Ker ni bilo nobene druge stranke, ki bi mogla prevzeti vladno, jo je morala ona, za kar je potrebovala koalicio z nekaterimi manjšimi sredinskimi strankami, posebno z republikansko in desno usmerjeno socialistično skupino. Seveda so te male stranke zahtevale pretirana plačila za svoje sodelovanje v vladi in krščanski demokrat onemogočila voditev politike v smislu njihovega programa.

Krščanski demokratje so zmeraj bolj čutili, da bo tako vladanje delalo zmeraj več težav in škode in so iskali izhod iz zagate. Izhod je bil samo eden: sporazum s tretjo največjo stranko v parlamentu in to so levičarski socialisti, ki jih vodi Nenni. Sedanji ministrski predsednik Fanfani je že dolgo tipal, kako bi ustvaril koalicio z Nennijem, toda nagajal mu ni pri tem samo precejšen del levičarskih socialistov, ampak tudi desničarska skupina v njegovi stranki.

Nenni se je med tem naveličal svojega političnega prijateljstva s komunisti, ki so od njega imeli več koristi kot njegova stranka. Seveda niso bili in še sedaj niso vsi levi socialisti istega mnenja kot Nenni. Na letošnji seji glavnega odbora stranke je za Nennija glasovalo samo 45 odbornikov, 35 jih je bilo proti. Vse to je nagnalo tudi Nennija, da počasi in previdno plete vezi s Fanfanijem. Dogovorila sta se, da bo Nennijeva stranka zaenkrat samo „pri vladi“ in ne pa na vladi. Zato ne bo glasovala proti sedanji vladni večini, s tem pa onemogočila opoziciji, da podere vladno. Fanfani je pa Nenniju obljubil, da bi nacionaliziral elektrarne in pripravil vse potrebno za organizacijo pokrajin, kot so predvidene v ustavi. Sporazum je do sedaj držal in še drži, toda ima razpoke.

Prva velika razpoka so zahrbtni misli obeh „zaveznikov“. Fanfani bi rad za zmeraj razbil staro povojno politično zvezo med Nennijevimi socialisti in komunisti. To delo mu ne gre tako od rok, kot bi rad videl. Levo krilo Nennijevih socialistov je še zmeraj močno in upa, da se bo staro prijateljstvo s komunisti prej ali slej obnovilo. Nenni seveda bi rad videl, da se razcepi stranka krščanske demokracije v levo in desno skupino. Tako bi veljala njegove stranke močno narastla. Razume se, da oba zaveznika dobro vesta za zahrbtni misli in da skušata preprečiti njihovo uresničitev.

To zakulisno igro pokriva seveda na zunaj politična taktika obeh strank. Fanfani je sicer nacionaliziral elektrarne, toda desničarjem je dal za gotovilo, da ne bo več ničesar spravil pod državno kontrolo. Pridobil je Nennija tudi za načrt, da bodo volitve v pokrajinske avtonomije šele po parlamentarnih volitvah.

Tako je postalo vprašanje pokrajinskih avtonomij eno med glavnimi političnimi debatami v italijanski politiki. Nennijevi socialisti so za avtonomije, ker upajo, da bodo vsaj tam dobili večino v nekaterih pokrajinah, da torej ne bodo popolnoma odrezani od oblasti. Podobno upanje imajo tudi komunisti, zato spadajo med najbolj goreče zagovornike avtonomij. Skupaj s socialisti bi gotovo dobili besedo v precejšnjem številu novih avtonomnih pokrajin. To seveda ne gre v račun krščanskim demokratom. Še manj gre to v račun vsem italijanskim desničarjem, ki so goreči pristaši sedanjega upravnega sistema, ki je s centralističnega stališča naravnost idealen. Vsa Italija je razdeljena v 100 provinc. V vsaki provinci vladata dva uradnika: prefekt in kvestor (policijski ravnatelj); oba sta seveda popolnoma odvisna od italijanskega ministra za notranje zadeve, ki je tako absoluten gospodar v javni upravi. Ako bodo organizirane avtonomne pokrajine, bo politična moč centralne vlade močno zmanjšana. Bo pa redna prikazen, da bodo avtonomne pokrajine v rokah ene stranke, centralna vlada pa v rokah druge, kar je v federalistično urejenih državah nekaj vsakdanjega, za italijansko politično pamet je pa to nekaj neznačilnega.

Tako so v ospredju političnih debat v Italiji boj okoli načrta za avtonomne pokrajine, davki, vpra-

EWG se mudi s pristopom Avstrije

Najhujša kriza Evropske gospodarske skupnosti je preživeta

Ministrski svet Evropske gospodarske skupnosti namerava še v tem obdobju zasedanja določiti termin, kdaj naj bi pričela avstrijsko prošnjo glede njene asociacije k omenjeni evropski skupnosti. Določitev tega roka je pred dnevi zahteval zahodno-nemški zunanji minister Schröder. V splošni debati, ki je sledila govoru Schröderja, je predsednik komisije EWG, profesor Hallstein, stavil predlog, naj se ter-

min takoj določi. Predlog so vsi enoglasno sprejeli.

Schröder je stavil svoj predlog v svojem govoru, ki je trajal eno uro in pol, in ki je bil splošno priznani višek dneva. Bonnški zunanji minister se je pri tem prizadeval, da spravi gospodarsko skupnost zopet v tek, ko je od zadržanja de Gaulle v vprašanju pristopa Velike Britanije dalje zastala za cele tedne. Schröder je zahteval,

naj se najprej zedinijo glede splošnega delovnega programa.

Predlagal je:

Opustiti je treba takšna dejanja, ki bi pozneje mogla otežiti pristop Velike Britanije k Evropski skupnosti.

Treba bo dognati, če bo mogoče vse tri evropske eksekutivne oblasti Gospodarske skupnosti, Evratoma in zveze Montana združiti v eno.

Treba bo preizkusiti možnost, če bo že letos možno izvršiti direktne volitve za Stražniški evropski parlament.

Pred vsem prvima dvema točkama bi naj bil privolil tudi francoski zunanji minister Cuove de Murville.

Splošno je ob koncu zasedanja prevladal vtis, da je najhujša kriza v evropskem ministrskem svetu že mimo. Računajo, da bo prišlo do večjih trgovinskih izmenjavanj, pri katerih bodo Francozi dobili svojo ureditev agrarnih cen in zato kazali več razumevanja v vprašanju carin nasproti drugim deželam.

- K R A T K E V E S T I -

Federativna ljudska republika Jugoslavija (FLRJ) ima po zadnji združitvi manjših okrajev v republikah Hrvatski in Bosni ter Hercegovini od 1. januarja naprej samo še 50 okrajev namesto dotedanjih 74. Občin je sedaj v državi 566 prej pa jih je bilo 700. Črna gora sploh nima okrajev. Prav tako ne kosovsko-metohijska oblast. Po številu prebivalstva so sedaj največji okraji Beograd, Zagreb, Osijek, Kraljevo in Split. Splitski okraj je tako velik, da obsega vso Dalmacijo, samo občina Split pa je s 127.000 prebivalci največja občina na Hrvatskem.

Na zasebnem obisku se je mudil v Italiji poljski ministrski predsednik Cyrankiewicz, ko se je vračal iz Mehike nazaj v domovino. Ob tej priložnosti je imel poljski državnik razgovore tudi s Fanfanijem in Segnijem.

V Rimu se je mudil na večdnevnom obisku turški zunanji minister Erkin, ki je imel vrsto pogovorov z italijanskimi državniki. Po razgovorih s Piccionijem in Fanfanijem ga je sprejel tudi republiški predsednik Segni. Ob koncu svojega uradnega obiska pa ga je sprejel v posebni avdienci sv. oče Janez XXIII.

Zaradi nedavnega močnega dežja, ki so ga spremljali viharji, je v Tunisu porušnih ali poškodovanih blizu tisoč hiš. Poginilo je veliko živine, zlasti ovac in kamel. Poplave so poškodovale 80 odst. obdelovalne zemlje v tuniški pokrajini Gatz. Vihar je izruval s koreninami 2000 dreves.

Stavka 20.000 državnih uslužbencev na Finskem, ki traja že pet tednov in ki je omrtvila železniški ter poštni promet v deželi, grozi, da se bo še bolj zaostila; to pa zaradi tega, ker je desno usmerjeno socialnodemokratsko vodstvo sindikata uslužbencev zavrnilo tudi najnovejši vladni predlog, da bi sklenili kompromis. Finski listi pišejo, da je položaj postal zelo zapleten, ker vodstvo sindikata zavrača sleherno vladno pobudo, medtem ko je vlada sporočila, da ne more v večji meri ugoditi zahtevam stavkajočih.

V iraškem glavnem mestu so pričeli soditi skupini oseb, za katere trdijo, da so ubile Abdula Vahaba al Šavaha, voditelja muslimanskega upora proti Kasemovemu režimu leta 1959. Med šestimi obtoženci so tudi tri vojaške osebe. Dvema pobeglim obtožencema sodijo v odsotnosti.

Glavni tožilec je za vse obtožene zahteval smrtno kazen.

Politični umor ogroža Laos

Stražnik je ustrelil levičarskega zunanjega ministra Folsena

Ko je levičarski zunanji minister Quin Folsena iz Laosa prestopil v ponedeljek prag svoje hiše, ga je ustrelil njegov stražnik. Pri tem je bila ranjena tudi njegova soproga. Morilec je bil nek dvajsetletni pripadnik ministrove straže. Izstrelil je 18 streljav na zunanjega ministra in njegovo ženo. Motivi tega dejanja so še nejasni.

Prinz Suvanufong, zastopnik ministrskega predsednika in vodja pro-komunistične stranke je trdil, da so umor organizirali inozemci.

Informativni minister Fumi Vongvichit, je tudi izjavil prepričanje, da so umor organizirali inozemci, ker so se hoteli iznebiti Folsena, ki je vodil nevtralnopolitiko.

Častihlepni Folsena je v 50-letih ustanovil levičarsko usmerjeno stranko in je leta 1960 izgubil sedež v parlamentu. Pozneje se je priključil kot politični svetovalec nevtralističnemu stotniku Kong Lee-ju. V času bojev za Vietnam se je obrnil na komuniste za vojaško pomoč. Zaradi svojih prijateljskih stikov k nevtralističnemu ministrskemu predsedniku Suvana Fumi se je slednjič povzpел do ministra. Toda kmalu si je nakopal mnogo sovražnikov, ko se je oprijel levičarske stranke Lathet-Lao. Folsena, na pol Kitajec ter jurist, zapušča veliko družino. Mnogo njegovih otrok študira v Pekingu in Moskvi.

Nov kubanski napad

Fidel Castro, ki se je oprostil pri ZDA, ga je označil kot pomoto

Začetkom tedna sta dve kubanski letali napadli ameriško tovorno ladjo »Floridana«. Izstrelili sta več salv, ki pa niso zadele ladje. Nekaj ur po težkem spopadu pred Kubo se je Fidel Castro opravičil pred Združenimi državami. Kubanska vlada je v sporočilu na Washington izjavila, da sta kubanski letali verjetno »pomotoma« obstreljevali ameriško ladjo.

Ameriška vlada je takoj zahtevala popolno razčistitev dogodka. Predsednik Kennedy je poklical nacionalni varnostni

štanja gospodarstva, napredka v južnem delu Italije in socialne politike. Zunanja politika ne igra tiste vloge, kot misli marsikje inozemsko časopisje. Italija ne more iti v Moskvo, to vedo vsi, toda rada je s Hruščovom v dobrih zvezah. To ji koristi v gospodarskem pogledu, to ji daje ugled v mednarodni politiki. Ako je pa proti politični zvezi z Moskvo, ji ne preostane drugega, kot da je z Zahodom, torej v NATO, Evropski gospodarski skupnosti itd.

Italija se tudi tu ne počuti dobro. Misli, da jo svobodni svet vse premalo upošteva. Prizadeta je sedaj posebno po novi osi Pariz-Berlin. Os ne bo gojila kakih posebnih simpatij do Rima. V Bonnu še niso čisto pozabili, da jih je Italija pustila na cedilu v obeh zadnjih svetovnih vojnah, v Parizu pa niso pozabili, da jim je padla v hrbet ravno takrat, ko je bila Francija na tleh. Italijanska politika išče tolažbo v Londonu; ve pa, da tudi Anglija išče pri tem samo svoje koristi in čim manj upošteva laške. Več upanja kažejo sedaj zelo tople zveze z Ameriko. V Italiji je bila Amerika zmeraj zelo priljubljena — seveda še bolj ameriški dolar —. Kennedyjeva administracija misli, da mora sedanjo italijansko vladno podpreti, kjer se le da. To je tudi namen Kennedyjevega potovanja v Rim.

Naj poteka volilni boj tako ali tako, naj bodo izidi volitev taki ali taki, bistvenih sprememb ne bo po volitvah ne v italijanski notranji, ne v zunanji politiki. To je skoraj soglasno mnenje vseh tujih političnih opazovalcev v Rimu. Mislimo, da imajo prav.

svet k izrednemu zasedanju. Kapitan ladje je med akcijo mogel slikati letali. Filmski trak, ki ga zdaj študirajo, bo omogočil marsikateri zaključek.

Pripetljaj pa je sprožil še neko drugo neugodnost. Kljub temu, da je kapitan »Floridana« takoj ob prvem letalskem napadu obvestil ameriško obalno stražo, so se prva letala pojavila šele uro pozneje.

Pred kratkim pa je Sovjetska zveza protestirala proti napadu skupine pregnanih Kubancev na sovjetsko ladjo. Pri tem je dolžila Združene države, da so odobrile to dejanje. To je drugi protest Sovjetov v teku enega tedna zaradi dejanj Castrovih nasprotnikov.

Sovjetska zveza je izstrelila raketo

LUNIK IV NA POTI PROTI MESECU

Sovjetska zveza je izstrelila novo raketo (brez človeške posadke) proti mesecu. Lunik IV. tehta 1422 kilogramov. Dospel bo v območje meseca tri in pol dni po izstrelitvi. Sovjetska zveza do sedaj še ni razglasila namena tega poleta, ali bo raketa luno obkrožala ali pa na njej pristala.

Kot poroča TASS, se je raketa le malenkostno oddaljila od določene poti. Vse naprave v raketi pa normalno delujejo.

Moskva je v tej zvezi izjavila, da bi ta ali druga mesečna raketa utegnila ponesti na mesec avtomatični observatorij, ki bi pošiljal podrobnosti o mesecu na zemljo. Zahod pa računa z možnostjo, da je Lunik IV predstopnja za polet človeka na mesec.

V prestolnici Kostarike, srednjeameriške republike San Jose, se je zaključila konferenca predsednikov ameriških držav. Setanka se je udeležil tudi predsednik ZDA Kennedy, ki je poudaril trdni namen ameriških držav, da branijo svojo neodvisnost in razširijo socialno blagostanje med vse dežele zahodne poloble.

Politični teden

Po svetu . . .

FRANCIJO SKRBI STAVKA
RUDARJEV

Kakor smo poročali, so francoski rudarji 1. marca 1963 začeli stavkati. Stavka še vedno traja, kar postaja usodno za vso Francijo. Njen socialni položaj se je do zadnjega zaostрил. Stavkajočim so se priključile tudi še druge skupine — deloma iz simpatije do rudarjev deloma da bi podčrtale svoje zahteve. Četudi se razne skupine branijo delati samo nekaj ur ali dni, je vlada vendar postavljena pred pogubno polomijo. Sicer je že ustanovila komisijo, ki bi naj preštudirala stanje med plačami v privatni industriji in onimi v podržavljenih podjetjih. Ti podatki z vsem številčnim materialom naj bi pospešili pogajanja z rudarji. Po teh studijah je država ponudila rudarjem povišanje plač za osem odstotkov, to je 2,3 odstotke več, kot so prvotno nastavili skrajno mejo. Medtem pa rudarji nadalje vztrajajo pri enajstih odstotkih; in ko so se zastopniki rudarjev sestali ob konferenčni mizi z zastopniki vlade, se je to zgodilo očividno samo zato, da bi se zopet brezuspešno razšli. Novega roka niso nastavili in tako se stavka ne pretrgano nadaljuje ter uživa podporo vseh sindikatov, tudi krščanskih.

Ob vseh sporednih pojavih v tej zvezi, ki jih ne smemo podcenjevati, kot pomanjkanje toka in plina ter kaotične prometne razmere v glavnem mestu, pa je pred vsem omeniti slabo luč, v katero zahaja vlada končno tudi po vedno ostrejšem tonu francoskega tiska. Tako ji očitajo, da goji neznanost, nečastno ter neenako socialno politiko ter da sama pospešuje stavko z neprimernimi izjavami. Bahave izjave finančnega ministra Giscarda d'Estainga so bile krive, da je sploh prišlo do stavke. Finančni minister je izjavil, da so državne blagajne polne kot še nikdar prej in da so zaloge na zlatu in devizah dosegle stanje, ki ga Francija še ni videla. — K vsemu temu pa pride še tole, da se je prebivalstvo postavilo na stran rudarjev. Redko kdaj je tako širokogrudno darovalo kot zadnjič, ko je metalo denar v rudarske čelade rudarjev, ki so prosili za finančno podporo.

NOVI KURZ NA OGRSKEM

Že ob zadnjih volitvah v ogrski državni zbor je bilo opaziti, da stremi ogrski strankarski in vladni predsednik Kadar v svoji bodoči politiki v smer »notranje izravnave«. Pred vsem mu gre, kakor je izjavil pred državnim zborom, za odstranitev vseh problemov, ki so nastali v zvezi z »dogodki leta 1956« (Ljudski upor) in pozneje. Svojo izjavo je utemeljil s trditvijo, da na Ogrskem ni več sovražnih elementov. One državljane — nasprotje je očitno —, ki še vedno odklanjajo »ljudsko fronto«, pa je možno prepričati o pravilnosti politike njegove vlade — to je njegov cilj (hoče najbrž reči: ne da bi bilo treba pri tem uporabljati sile). Že pred zadnjimi volitvami v državni zbor so Ogrji dosegli sicer prej bridkih kot sladkih sadov svojega upora za svobodo. Odklon komunistične diktature se je s tem razostril, zahteve po še večji liberalizaciji pa so se povečale. Da Kadar utrdi svoj režim, mu ne ostane storiti ničesar drugega, kot popustiti korak za korakom.

Na zunaj se nova smer politike kaže v široko zasnovani preosnovi vlade, pred vsem pa v amnestiji, ki naj bi je bili deležni vsi, ki so bili dobili v zvezi z uporom leta 1957 kakšno kazen. Obenem z zagotavljanjem, da so se odnosi do katoliške cerkve normalizirali (o tem seveda ne more biti govora) in da tako ni več potreben politični boj proti njej, so imenovali tudi kardinala Mindszentyja, ki živi v azilu ameriškega poslaništva.

WILSON SE ZVIJA

V nekem razgovoru z nemškimi novinarji je novi voditelj britanske Labour Party, Harold Wilson, skušal razostriti izjavo, ki jo je bil podal ob priliki svojega uradnega nastopa k nemškemu vprašanju ter tako razložiti vse »nesporazume« s težavami s prevodi. Sicer je priznal, da njegova stranka priznava vlado Nemške zvezne republike kot edino zakonito, vendar je ob vrašanju dejanskega priznanja s strani Sovjetske zveze zašel v težave in se lovil v zelo plitvih primerih. V vprašanju nemških vzhodnih mej bi bilo treba

misлити bolj elastično: elastičnost, v kateri se vadi Velika Britanija, odkar obstaja vprašanje Vzhod — Zapad.

KUBA — ŠE VEDNO TRN V PETI

V San Joseju (v Costa Rici) se je pred kratkim vršil sestanek šestih predsednikov šestih srednjeameriških republik, namreč Paname, Nikarague, Guatemale, Costa Rice, El Salvadora in Hondurasa, ki so se zbrali okoli ameriškega predsednika Kennedyja. Kot je bilo pričakovati, je stalo srečanje čisto v znamenju kubanskega vprašanja, ker postaja komunistično rovarstvo vedno močnejše, ki pade prav v gospodarsko slabotnih deželah na najboljše tla.

»Nujni ukrepi za izboljšanje gospodarstva«, je bil uradni program razgovorov. Tako je konferenca morala obravnavati več vprašanj. Na eni strani ameriška pripravljenost, da s pomočjo »alianse za napredek« v Srednji in Južni Ameriki spravi v tek socialno evolucijo, na drugi strani pa le počasna izpolnitev k temu potrebnih predpogojev, kakor so to razne reforme, moderna davčna zakonodaja in podvojeno prizadevanje za vzgojo v teh deželah. Ob vsem tem ne smemo prezreti stalnega nadlegovanja s strani Kube, ki ne dopušča stvarim pravega razvoja in ki predvidene ukrepe nujno prevrže v vojaške.

Ob koncu konference objavljena »Srednjeameriška deklaracija« pravi o teh okoliščinah. V ospredju je kubanska nevarnost, ki se hočejo srečati z njo z dodatnimi kontrolami in novimi omejitvami. Proti željam nekaterih udeležencev so opustili vse vojaške ukrepe, obenem pa izjavili, da si hočejo kriti hrbet s sodelovanjem trinajstih ostalih držav Organizacije ameriških držav. Glede reform po Kennedyju obljubili še več prizadevanja, obenem predvidevajo carinsko združenje in finančne reforme. Kennedy je obljubil s svoje strani »začetno vsoto« za novi fond za regionalne razvojne projekte po Združenih državah. Ministri sedmih držav se bodo sestali k novemu posvetovanju letos aprila.

. . . in pri nas v Avstriji

KONEC BREZ USPEHA

Po več kot štirimesečnih prizadevanjih so vladna pogajanja zaključena — vendar brez posebnih uspehov te ali one stranke. Obe stranki sta privolili v vseh zadevah v kompromisne rešitve. Skromnim uspehom Ljudske stranke na terenu stoji nasproti znatna zguba na ugledu.

Svoje prvotne zahteve, da bi naj zunanje ministrstvo ne pripadalo več socializmu, temveč da bi to mesto zasedel zastopnik Ljudske stranke, so zastopniki OeVP zdaj končno opustili. Ta odpoved pa se nanaša samo na sedež, ne pa na kompetence. Tako bodo razne agende zun. ministrstva in zveznega kanclerstva poverili trgovskemu ministristvu, in ne več posebnemu zunanjetrgovskemu ministristvu (takšna instalacija bi bila v trenutni finančni krizi neodgovorna). Trgovsko ministristvo pa bo razbremenil državni tajnik Ljudske stranke. Verjetno bo dobil zgornjeavstrijski poslanec Kotzina to nalogo. Trgovsko ministristvo bo odslej imelo torej dva državna tajnika, ker bodo obdržali tudi socialistični sedež.

Drugač, novega državnega tajnika bo dobila Ljudska stranka v pravosodnem ministristvu. Za to mesto je predviden poslanec Hetzenauer.

Na področju proračuna, financ in socialne politike so bili sklenjeni številni kompromisi, ki bodo pogojili na eni strani večje dohodke, na drugi pa večje državne izdatke. Tako bodo zvišali pokojninski varovalni prispevek v dveh stopnjah: od 1. maja dalje bodo prispevek povišali za delojemalce in delodajalce za četrto odstotka, od 1. januarja 1964 dalje pa za novi četrto odstotka. Toda tudi »bogati« plasti prebivalstva so naložili breme: za čas dveh let so zvišali premoženjski davek (Vermögenssteuer) za četrto odstotka. Tudi iz davkov za motorna vozila bo država skušala dobiti večjih dohodkov. Davek za pivo bo odslej za 20 grošev večji, davek za žganje pa za tri šilinge na liter. Prav tako bodo zvišali davke za uvoženo blago.

Kar zadeva dajatve države, moramo omeniti povečanje otroških doklad za deset šilingov na otroka. Razen tega bodo vpeljali še razne druge državne podpore socialnega značaja.

Dr. Reginald Vospermik:

Slowenen und Volkspartei

Ugledni dunajski tednik »Die Furch« prinaša v svoji številki z dne 30. marca 1963, številka 13, naslednji članek, ki ga objavljamo v celoti:

Die Nationalratswahlen des vergangenen Jahres forderten auch von den Kärntner Slowenen eine klare Entscheidung. In den folgenden Ausführungen soll der Versuch einer Analyse der Geschehnisse vor, während und nach den Wahlen versucht werden. Es ist klar, daß die politische Meinungsbildung der modernen Menschen die Funktion sehr vieler, manchmal von ihm selbst nicht erkannter Faktoren ist. Zum entscheidendsten dieser Einflüsse gehört wohl die Geschichte eines Staates, eines Volkes, einer Volksgruppe. Und um so eine Volksgruppe handelt es sich bei den Kärntner Slowenen.

HISTORISCHE GEGEBENHEITEN

Wechselvoll sind die Geschicke einer Volksgruppe, wie sie die Kärntner Slowenen sind. Im 6. Jahrhundert wanderte ein Teil der aus der Urheimat hinter den Karpaten abgezogenen Slawen nach kriegerischen Handlungen mit den damals sehr darniederliegenden Byzantinern über die Panonische Tiefebene in die Ostalpen ein. Die Slawen stießen zunächst auf keinen Widerstand, da das Land Karantanien — es ist die Zeit der Völkerwanderung — soeben von den Langobarden verlassen worden war. So besiedeln sie die inneren Alpentäler, bis sich ihnen am Toblacher Feld die Bajuwaren entgegenstellen. Diese Besiedlung reicht nahezu bis zur Donau, umfaßt ganz Kärnten, ganz Steiermark, einen Teil Salzburgs sowie Teile von Nieder- und Oberösterreich. An diese Zeit erinnern uns heute noch zahlreiche Ortsnamen slawischen Ursprungs. (In der Nummer 13 der »Furch« des Jahrganges 1962 hat Dr. Erich Körner unter dem Titel »Unser Karantanisches Erbe« ausführlich darüber geschrieben.) Nur kurze Zeit dauert die politische Selbständigkeit der Alpen-slaven. Im Osten von den kriegerischen Awaren bedroht, rufen sie die benachbarten Bayern zu Hilfe. Mit der Hilfeleistung aber erkaufen sie auch die politische Abhängigkeit. Mit diesem Zeitpunkt setzt dann die Christianisierung ein. Später kommt Karantanien zum großen Frankenreich Karls des Großen.

Nun beginnen die Jahrhunderte mehr oder weniger geschichtslosen Daseins unter fremder Oberherrschaft. Erst das Jahr 1848 bringt auch den Kärntner Slowenen erste Vorstellungen einer lang ersehnten freieren Betätigung. Diese Revolution wird auch zur Geburtsstunde des politischen Willens. Seit 1848 gibt es eine freilich manchmal unterbrochene freie Parteienbildung. Die Führer dieser Parteien sind meist Priester oder katholisch eingestellte Laien. Überhaupt bleibt das katholische Element das beherrschende. Es folgen das Martyrium des Dritten Reiches und das Jahr 1945.

STRUKTURWANDEL NACH 1945

Die politische Neuorientierung Jugoslawiens nach dem zweiten Weltkrieg blieb auch auf die politischen Organisationen der Kärntner Slowenen nicht ohne Einfluß. Es kommt zur Lostrennung der marxistisch eingestellten Slowenen. Diese Gruppe bildet heute eine eigene Organisation unter dem Namen »Verband slowenischer Organisationen«. Die katholisch eingestellten Angehörigen der Minderheit aber waren gegen eine marxistische Infiltration, und es kam im Jahre 1949 zur Begründung des »Rates der Kärntner Slowenen«. Dem Umstand, daß die Mehrheit der Kärntner Slowenen tief im katholischen Glauben verwurzelt ist und daß die soziale Struktur eine überwiegend bäuerliche darstellt, ist es zuzuschreiben, daß der Rat der Kärntner Slowenen etwa zwei Drittel aller Wähler auf sich vereinigt, während ein Drittel dem politischen Konzept des »Verbandes slowenischer Organisationen« folgt. Daneben aber gibt es — und das ist eine Besonderheit der Kärntner Slowenen — einen Teil der Bevölkerung, die seine Stimme der OeVP beziehungsweise SPÖ gibt, und eine weitere Gruppe, die sich politisch nicht entscheidet, weil es ihr das sehr oft deutsch-nationale Verhalten der beiden Parteien nicht gestattet, diesen ihre Stimme zu geben.

Hier erhebt sich auch die Frage nach der zahlenmäßigen Stärke der Kärntner Slowenen. Der Rat der Kärntner Slowenen und der Christliche Kulturverband erfassen mit ihrer Kulturarbeit etwa 60.000 Menschen.

DIE SITUATION VOR AUFLÖSUNG DER SCHULVERORDNUNG

Das Jahr 1945 brachte den Kärntner Slowenen berechtigte Hoffnungen für ein Wiederaufleben ihrer kulturellen Betätigung. Der Grundstein für Erhaltung von Volkstum ist und bleibt die Schule. So beschloß die Kärntner Landesregierung, in allen Gemeinden des slowenischen und zweispra-

chigen Gebietes den obligaten Slowenischunterricht einzuführen. Der Abschluß des Staatsvertrages aber ließ viele ehemalige nationalsozialistische und deutsch-nationale Elemente wieder hervortreten, und es begann eine Hetze gegen die zweisprachige Schule, die schließlich in Drohungen, Schulstreiks und dem Abmeldeerlaß des Landeshauptmannes Wedenig vom Herbst 1958 endete, wonach jeder sein Kind vom Slowenischunterricht abmelden konnte. Daß es keineswegs bei einem »konnte« blieb, sondern daraus sehr oft ein »mußte« wurde, dafür sorgten politische Hitzköpfe aller Farben. Die Kärntner OeVP war maßgeblich am Zustandekommen dieses Erlasses beteiligt. So war es damals psychologisch unmöglich, einen Wahlaufuf zugunsten der OeVP zu erlassen.

Erstmals seit 1945 erließ der Rat der Kärntner Slowenen bei den letzten Nationalratswahlen im November 1962 einen eindeutigen Wahlaufuf zugunsten der österreichischen Volkspartei. Einige Sätze daraus seien zitiert:

»Wir haben uns entschieden, daß wir bei den Wahlen in den Nationalrat die österreichische Volkspartei unterstützen. Wir sind uns dessen bewußt, daß es bei diesen Wahlen um große Entscheidungen geht. Bei so bedeutenden Entscheidungen dürfen und können wir nicht abseits stehen. Die Freiheit, wie sie in westeuropäischem Sinne aufgefaßt wird, ist das größte Gut, die mit dem Stimmzettel zu verteidigen auch uns aufgetragen ist. In den kommenden Jahren aber sind auch für uns Slowenen große Dinge auf dem Programm, an erster Stelle der Bau des Gymnasiums für Slowenen. Diese und andere Pläne werden sich nicht von selbst verwirklichen, dazu werden wir Kärntner Slowenen immer wieder Hilfe von seiten der Vertreter des Mehrheitsvolkes brauchen. Gerade ihnen werden wir am 18. November mit dem Stimmzettel auch unser Vertrauen aussprechen, das künftighin die Grundlage für ein besseres gegenseitiges Verstehen sein soll.«

Das besondere Vertrauen der Minderheit genießt Nationalrat Diplomingenieur Dr. Ludwig Weiß. Anlässlich der Wahl gab er folgende Erklärung ab: »Im Artikel 7 des österreichischen Staatsvertrages sind die Rechte der slowenischen und kroatischen Minderheit in Österreich umschrieben. Es wurde erst ein Teil dieser Bestimmungen verwirklicht, und es wird Aufgabe des neuen Parlaments sein, die nötigen Gesetze zu erlassen, um den Verpflichtungen den Minderheiten gegenüber nachzukommen. Es geht jedoch nicht nur um eine rein juristische Frage. Gesetze allein werden die Minderheitenfrage nicht lösen, wenn nicht dazu der Wille zu gegenseitigem Verständnis und zur Zusammenarbeit kommt. Die Vergangenheit muß überwunden werden, und eine neue Geisteshaltung muß sich einstellen. Diese kann nicht in einem engen nationalen, sondern nur in einem europäischen Denken ihre Wurzeln haben.«

Dieser Schritt einer eindeutigen Entscheidung für die erste Regierungspartei war schon irgendwie durch die Wahlen in die Landwirtschaftskammer im Herbst 1961 vorbereitet. Bezeichnend dafür ist, daß der slowenische Vertreter in der Landwirtschaftskammer in Klagenfurt und alle drei Vertreter in den Bezirksbauernkammern der Bezirke Völkermarkt, Villach und Klagenfurt dem ÖVP-Präsidenten ihre Stimme gaben. Es war also von seiten der christlichen Slowenen eine gewisse Bereitschaft vorhanden.

EINE SCHWERE ENTSCHEIDUNG

Bei der vor der Wahl von zirka 80 Vertrauensmännern aus ganz Südkärnten besuchten Versammlung wurde die Entscheidung nicht leicht. Zusehr erinnert man sich daran, daß heutige ÖVP-Gemeinderäte an der Aussiedlung vieler slowenischer Kärntner Familien beteiligt waren, zu gut weiß man, daß der OeVP-Landtagsabgeordnete Dr. Valentin Einspieler Obmann des von ihm ins Leben gerufenen »Bundes der Windischen« ist, zu sehr erinnert man sich auch daran, mit welchem Mitteln Zählkommissäre aller Parteienrichtungen bei der letzten Volkszählung ein deutsches (deutschnationales) Bekenntnis erzwingen wollten, wie sehr man manchen Unbeugsamen mit dem Entzug der österreichischen Staatsbürgerschaft, mit der Deportierung nach Jugoslawien, mit einer neuerlichen Aussiedlung bedroht hat, sollte er trotzdem Slowenisch als Umgangssprache bevorzugen.

So ist es kein Wunder, wenn die ÖVP in den Augen der Kärntner Slowenen eine nationalliberal dominierte Partei ist. Die überzeugt katholische Gruppe in der Volkspartei ist gerade in Kärnten in der Minderheit. Allüberall bemerkt man einen Substanzverlust wirklichen christlichen und österreichischen Parteiprogramms. Die ÖVP ist zu einer Wirtschaftspartei geworden.

(Nadaljevanje na 3. str.)

OB PRAZNOVANJU 1100-LETNICE SV. BRATOV CIRILA IN METODA:

Slovansko bogoslužje

Slovansko bogoslužje v srcih in ustih sv. Cirila in Metoda ni toliko izraz njune narodne ali domoljubne zavesti, kolikor izraz nadnaravne ljubezni do Boga; to je izraz zavesti, da so Adamovi potomci po svetem krstu eno v Kristusu in bratje med seboj. Pokristjanjeni Slovani ne smejo biti nižja narodna skupina, podrejena Gnkom ali Latincem. Slovani naj ne bodo predmet političnega prepira in boja med grškim Vzhodom in latinsko-nemškim Zahodom, temveč enakopravna narodna skupina, včlanjena v mednarodno krščansko družino, posredovalni most vesoljne cerkvene edinosti med Vzhodom in Zahodom. V tem duhu je sv. Ciril izoblikoval slovan-janez VIII. potrdila slovansko bogoslužje V tem duhu sta papeža Hadrijan II. in Janez VIII. potrdila slovansko bogoslužje in slovansko misijonstvo sv. Cirila in Metoda.

Pred enajstimi stoletji je sv. Ciril s svojimi učenci v ponižni molitvi prosil Boga za razsvetljenje in pomoč, da bi mogel izoblikovati slovanski knjižni jezik in dostojno prevesti bogoslužne knjige za temeljni verski pouk. Bog je to molitev uslišal. Cirilovi učenci so bili prepričani, da je njihov učitelj tako blagolasi in prožni književni jezik izoblikoval po božjem razodetju.

Največji jezikoslovci raznih narodov občudujejo staroslovanski jezik in skoraj ne morejo verjeti, da je bil Ciril grškega, ne pa slovanskega rodu. Resnično je, da je mogel to izvršiti le veleumni svetnik, ki se je iz ljubezni do Boga in bližnjega tako ponižal k neizobraženim Slovanom in tako pristržno prislunil utripom slovanskih src, da je visoko grško jezikovno izobrazbo združil z mladostno svežim slovanskim

jezikom, ki ga je povzel iz ust mladostno zdravih slovanskih kmetov in pastirjev.

Po uničenju staroslovanske književne šole v Panoniji in Moravski se staroslovanski književni jezik ni mogel obdržati na prvotni višini. A najstarejši staroslovanski spomeniki, posebno prevodi sv. evangelijev in najstarejših bogoslužnih molitev, so ožarjeni z očarljivim svetniškim sijem. To so dragocene svetniške relikvije naših blagovestnikov.

V staroslovanskem jeziku in bogoslužju so se v duhu krščanske vesoljnosti spajale vzhodne in zahodne privine. Sveta slovanska blagovestnika sta spoštovala svoj domači carigrajski obred. Obenem pa sta med zahodnimi Slovani širokoprstno gojila slovansko bogoslužje po rimskem obredu, kakor je še danes ohranjen v hrvaškem glagolskem bogoslužju kot dragocena dediščina velikodušnih sv. apostolov kršćan-

ske vesoljnosti in edinosti.

Rimski kardinal Hermenegild Pellegri-netti, dolgoletni nuncij v Jugoslaviji (1922-37), je v javnem predavanju pred mednarodnim občinstvom v Rimu izjavil o ustanovitvi slovanskega bogoslužja:

»V Cirilovem pojmovanju je Kristus skupni cilj, h kateremu so poklicani vsi rodovi. Sv. Ciril je ustanovil slovansko bogoslužje iz globokega prepričanja, da mora Kristus, ki razsvetljuje vsakega človeka na tem svetu (Jan 1, 9), priti z vsako dušo v stik po tistem, po čemer se sleherni najgloblje, najnaravnije, najpristršneje sporazumeva, to je pa materin jezik, narodni jezik...«

V najnovejšem času se po vsem svetu poudarja važnost bogoslužja za verski pouk. Narodno bogoslužje se nadomešča z molitveniki in prevodi bogoslužnih knjig, širi se liturgična obnova. Zato bogoslovni strokovnjaki vseh narodov slavijo sv. Cirila in Metoda, da sta s slovanskim bogoslužjem vzhodnega (carigrajskega) in zahodnega (rimskega) obreda poudarila važnost bogoslužja za verski pouk.

Zaključeno Izbrano delo Juša Kozaka

Dočakati je moral svojo sedemdesetletnico, da je pisatelj Juš Kozak doživel zaključek izdaje svojega Izbranega dela. Izšla je namreč četrta knjiga Izbranega dela z naslovom »Portreti« in zaključila izdajo, zasnovano leta 1957, ko je Kozak prejel najvišje priznanje za svoje literarno delo. Diploma Zveze književnikov in Zveze jugoslovanskih založb obvezuje založbe, da v vseh jugoslovanskih jezikih izdajo nagrajenčeva dela in tako je prišlo tudi do slovenske izdaje Kozakovega izbranega dela.

Prva knjiga Kozakovega Izbranega dela vsebuje ponatis znanega romana Šentpeter. Druga knjiga »Maske«, je prinesla naj-

boljše novele Juša Kozaka, tretja z naslovom »Izpovedi« pa Kozakove eseje in meditacije. Zadnja, četrta knjiga prinaša pod naslovom »Portreti« štiri Kozakova dela »Celico«, »Beli macesen«, »Gašperja Osa-ta« in »Balado o ulici«.

Vsi teksti so napisani v značilnem Kozakovem stilu, polnem poudarka na miselnem in notranjem svetu, z življenjskimi resnicami in spoznanji. Sicer pa ne uvršča zaman kritika Juša Kozaka med moderne slovenske pisatelje, ki so s svojim delom ustvarili docela samosvoj slog v slovenski književnosti.

aus der Tatsache ergeben würden, daß die ÖVP diese Chance nicht wahrnahm, sind noch nicht abzusehen.

BEKENNTNIS ZUM GEMEINSAMEN ERBE

Wir befinden uns in einem Zeitalter rasanter Entwicklungen. Für die Kärntner Slowenen wächst eine Generation von jungen Menschen heran, die sich politisch noch nicht eindeutig festgelegt hat. Das Leben dieser jungen Generation manifestiert sich in einem eisernen kulturschöpferischen Willen, in der Herausgabe einer qualitativollen literarischen Zeitschrift, in der Neubegründung einer Bühne, die es sich zum Ziel gesteckt hat, Dramen der Weltliteratur in guten Aufführungen wiederzugeben. Es ist eine Generation, der die Zukunft gehört, weil sie jung ist und weil in ihr schöpferische Kraft lebt. Es ist keineswegs selbstverständlich, daß diese auch zahlenmäßig starke Generation, die äußerst kritisch ist wie Jugend in aller Welt, ihrer christlichen Einstellung wegen ÖVP wählen müßte. Es wurde schon oben aufgezeigt, daß unsere Parteien zu Wirtschaftsparteien geworden sind. Der Substanzverlust macht sich gerade in Kärnten besonders bemerkbar. Außerdem bietet die Sozialistische Partei als die stärkste Fraktion im Lande den jungen Menschen beruflich und auch in anderer Hinsicht mehr, als die ÖVP vermag. Die marxistisch eingestellte Gruppe der Kärntner Slowenen ist wirtschaftlich und finanziell stärker als der Rat der Kärntner Slowenen und vermag daher gerade hier entscheidend einzugreifen.

Mit dem Mehrheitsvolk im Lande und im Staate verbindet die Kärntner Slowenen eine mehr als tausendjährige Geschichte. Die Slowenen wollen und müssen als Staatsbürger erster und nicht zweiter Klasse behandelt werden. Sie haben Anspruch darauf. Und doch ist es in Wirklichkeit so, daß der Großteil der österreichischen Publizistik diesem Problem ablehnend oder doch völlig indifferent gegenübersteht. Der Ausspruch eines Wiener Journalisten ist bezeichnend: »Es ist unpopulär, in Österreich positiv über österreichische Minderheitenprobleme zu schreiben.« Hier müßte ein wahrer Gesinnungswandel Platz greifen. Das slowenische Bekenntnis zu Österreich, das im ersten Paragraphen der Statuten des Rates der Kärntner Slowenen dokumentiert ist, wäre dann auch ein Bekenntnis zum loyalen und toleranten Mitbürger anderer Sprache im Lande und im Staate, und darüber hinaus auch ein Bekenntnis zum gemeinsamen Europa. Den Weg dorthin zu bahnen, sind vor allem Menschen aufgerufen, die in Berührung mit anderen Volksgruppen leben und daher das Bekenntnis zur größeren Heimat Europa in der viel kleineren Heimat Kärnten von Tag zu Tag aufs neue unter Beweis stellen und in liebende und verstehende Tat umsetzen können.

Slowenen und Volkspartei

(Nadaljevanje z 2. strani)

In letzter Zeit hat sich auch die Position der katholischen Kirche in Kärnten insofern gewandelt, als das Gurker Ordinariat in bezug auf den Religionsunterricht ganz auf dem Standpunkt des vom Parlament verabschiedeten Schulgesetzes steht und daher nicht immer in gerechter Weise die grundlegende Forderung der Slowenen nach dem muttersprachlichen Religionsunterricht erfüllt.

DAS ERGEBNIS DER WAHLEN

Das Ergebnis der Nationalratswahlen in Kärnten war für alle eine Überraschung. Die Österreichische Volkspartei konnte ihre Stimmenanzahl gegenüber den Nationalratswahlen 1959 um 5826 Stimmen erhöhen. Davon entfallen auf die Stadt Klagenfurt 1811 Stimmen, auf die Bezirke Klagenfurt-Land, Völkermarkt und Villach-Land 2402 Stimmen, auf alle übrigen Bezirke Kärntens 1613 Stimmen. In 47 Gemeinden des zweisprachigen Gebietes konnte die ÖVP ihren Stimmenzuwachs teilweise sogar stark erhöhen, dagegen hatten die Sozialisten in 33 Gemeinden einen Stimmenrückgang zu verzeichnen. Für alle Parteien war dieser Ausgang von entscheidender Bedeutung. Die SPÖ fühlt ihre Mehrheit im Lande bedroht, die Freiheitliche Partei aber hätte ihr fünftes Mandat verloren, wäre es um eine Landtagswahl gegangen. Und damit wäre auch der Stuhl des einzigen Vertreters der Freiheitlichen in der Landesregierung bedroht gewesen.

Die österreichische Presse befaßt sich in ihren Kommentaren auch mit dieser Frage.

So schreibt die »Presse« vom 20. November 1962: »Bei einer Übertragung des erzielten Stimmenverhältnisses auf die Landesebene hätte die ÖVP der FPÖ ein Landtagsmandat abgenommen und wäre an Stelle der Freiheitlichen mit einem dritten Regierungsglied in die Landesregierung eingezogen. Bis zur nächsten Landtagswahl sind zwar noch zwei Jahre Zeit, doch wird diese Zwischenbilanz auf Landesebene zweifellos Auswirkungen haben. Im gemischtsprachigen Gebiet der Bezirke Völkermarkt, Klagenfurt-Land und Villach-Land war die erstmalige klare Linie der christlichen Slowenen für örtliche Stimmengewinne der ÖVP zweifellos von Bedeutung.«

Die noch bis vor nicht allzulanger Zeit den Slowenen nicht sehr freundlich eingestellte »Allgemeine Bauernzeitung« vom 24. November 1962 berichtet: »Im Bezirk Klagenfurt-Land fällt es vor allem auf, daß erstmalig viele unserer bäuerlichen Berufsfreunde des zweiten Bevölkerungsteiles in Kärnten sich für die Volkspartei entschlossen haben. Der Organisation der christlichen Slowenen, die erstmalig nach 1945 eine klare Wahlempfeh-

lung für die Volkspartei herausgab, ist wohl dieser erste Vormarsch in bäuerlichen Gebieten, wie etwa Zell-Pfarr usw., zu danken.«

Die »Allgemeine Bauernzeitung« führt weiter aus, daß diese Wandlung »bei manchen Kärntnern zu einer echten Gewissensforschung« führen müsse. In einer Zeit, da riesengroß vor uns das Problem des vereinten Europa stehe mit all seinen schwierigen wirtschaftlichen und sozialen Fragen, in einer Zeit, da die »Erbfeinde durch ein Jahrtausend«, Deutschland und Frankreich, alle nationalen Ressentiments abwerfen und echten Frieden schließen, hat in Kärnten der überspitzte Nationalismus wohl auch keinen Platz mehr!

Am bezeichnendsten ist aber wohl, was die unabhängige »Kleine Zeitung« am 20. November 1962 vermerkt: »Auffallend ist der Stimmenzuwachs der ÖVP im gemischtsprachigen Gebiet, ein Vertrauensvorschub der Minderheit an die Volkspartei. Hingegen hat die SPÖ im gemischtsprachigen Gebiet nicht unerhebliche Verluste zu verzeichnen. Rückgängig ist auch die Stimmenzahl der FPÖ in Südkärnten.«

WAR DER VERTRAUENSVORSCHUSS GERECHTFERTIGT?

Die Entscheidung für eine Partei, die bisher mit wenigen Ausnahmen nahezu kein Verständnis für die Interessen der Minderheit im Lande gezeigt hatte, wurde der Organisation des Rates der Kärntner Slowenen nicht leicht gemacht. Auch nach den Wahlen, die, wie von der Presse allgemein anerkannt wurde, auch mit der Hilfe slowenischer Wählerstimmen zu einem durchschlagenden Erfolg für die ÖVP wurde, gab es nur wenige Beweise einer grundlegenden Änderung der Minderheitenpolitik im Lande. Dazu würde vor allem eine zwar in letzter Zeit gebesserte, aber doch noch sehr ausbaufähige Einstellung des Kärntner Organs der ÖVP, »Volkszeitung«, gehören. Die Frage, wie sich die christlichen Slowenen bei den nun immer näher rückenden und sicher entscheidenden Landtagswahlen verhalten werden, ist vollkommen offen und weitgehend von der Überzeugung der Notwendigkeit einer auf allen Linien gerechten Volkstumspolitik aller ÖVP-Kreise in Kärnten abhängig. Der Überzeugung müßten auch Taten folgen. So müßte auf dem Gebiet des Volksschulwesens endlich einmal klare und eindeutige Politik für und nicht gegen die Minderheit betrieben werden, so müßten die übrigen unerfüllten Forderungen des Staatsvertrages nicht nur dem Buchstaben, sondern auch dem Geiste nach erfüllt werden, so müßte Schluß gemacht werden mit der Zweckkonstruktion der Windischen, so müßte die Diffamierung aller sich als Slowenen bekennden Menschen endlich aufhören. Die Folgen, die sich

Stoletnica slovenske stenografije

Ni znano, kdo je prvi rabil slovensko stenografijo, dognano pa je, da je leta 1863 — torej pred sto leti — stenografiral slovenske govore v kranjskem deželnem zboru v Ljubljani sodni nadsvetnik Ivan Kapretz, ki je isto leto tudi ustanovil prvo slovensko stenografsko društvo v Ljubljani. Svoje predavanje »O prilagoditvi Gabelsbergovega sistema slovenskemu jeziku« je dal natisniti v posebni brošuri.

Zanimivo je tudi, da je prav pred sto leti izšel v Pragi Tesnopis česky, ki ga je po skrbni pripravi izdalo I. praško stenografsko društvo. Ta sistem je spremenil pomen sedmim Gabelsbergerjevim znakom in te spremembe veljajo še v današnji slovenski stenografiji.

Kapretzova stenografija nam ni ohranjena in zato ne vemo, ali je že poznal češki tesnopis ali pa mogoče prenos Gabelsbergerjevega sistema na hrvaški jezik, ki ga je takrat pripravljala Slovenec Fran Magdič v Zagrebu, objavil pa šele leto pozneje (1864). Najbrž pa je Kapretz stenografiral govore po lastni prireditvi nemške stenografije, saj je bil za to nedvomno sposoben, ker je izdal v Ljubljani že l. 1849, v letu Gabelsbergerjeve smrti, enega prvih nemških stenografskih učbenikov. Najbolj so seveda priganjale Kapretza realne razmere v deželnem zboru: slovenska beseda je zahtevala, da pride neokrnjena v zapisnik, kar je rodilo prvi slovenski stenogram.

Za Ivanom Kapretzom so uporabljali slovensko stenografijo z uspehom še drugi stenografi-praktiki, Ivan Tanšek, Ivan Štampihar, dr. Josip Ribič in Ljudevit Tomšič. O dr. Ribiču trde, da je kot dvajsetletni mladenič že stenografiral 178 besed na minuto, kar bi bilo za takratne čase skoraj neverjetna hitrost.

Na pobudo agilnega Antona Bezenška, ki je v zagrebškem Jugoslovanskem stenografu objavljala hrvaško in slovensko stenografijo, so se že v letu

MLADJE 5

je izšlo in ga bomo še pred veliko nočjo razposlali. Številka obsega 112 strani z dramo, prozo, pesmimi, trinajstimi slikami in s portreti sodelavcev.

Cena je 30.— šilingov.

Naročila: Uredništvo »mladje«, Klagenfurt 1, Pf. 307, Ktn.

uredništvo »mladja«

1876-77 osnovali na gimnazijah v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu prvi stenografski venčki, v katerih so se dijaki sami učili slovenske stenografije.

Slovenci pa so utemeljili in širili stenografijo tudi na Hrvatskem in Bolgarskem. Štirje slovenski profesorji (Ivan Vinkovič, Fran Magdič, Anton Bezenšek, Mijo Vamberger) so odločujoče vplivali na razvoj hrvaške stenografije. Magdičev sistem se tamkaj še danes poučuje, Bezenškov pa na Bolgarskem; njegov sistem je še vedno uradna bolgarska stenografija. Ravnatelj Fran Novak pa je dal leta 1900 za pol stoletja slovensko stenografijo, ki jo je kritika ocenila kot takrat najboljšo slovansko stenografijo.

Bolj ko se je uveljavljala poklic stenodaktilografa, bolj so se množile zahteve po reformi slovenske stenografije. Tej važni nalogi se je posvetil prof. Rudolf Rakuša. Reforma je bila leta 1946 brez večjih pretresov sprejeta in uveljavljena.

Večer slovenske poezije v Londonu

Dne 15. marca je bil v prostorih london-ske univerze (Senate House) večer sodobne jugoslovanske poezije. Prireditelj je organiziral rojak prof. Janko Lavrin in je bila v zvezi z izidom knjige »An Anthologie of Modern Yugoslav Poetry«, ki jo je v redakciji in z uvodom profesorja Lavrina izdala Državna založba Slovenije. V univerzitetni dvorani se je zbralo nepričakovano mnogo občinstva, ki je s pozornostjo spremljalo potek te, za London prav gotovo nenavadne prireditve. Večeru je predsedovala pisateljica Miss Kathleen Knott in v pozdravnem govoru povedala nekaj lepih besed o poeziji jugoslovanskih narodov. Prof. Janko Lavrin je v uvodnem predavanju podrobneje prikazal razvoj novejšje poezije v Jugoslaviji. Nato sta Miss Mary Grew in Mr. Martin Starkie izmenoma recitala v angleškem prevodu 58 izbranih slovenskih, hrvaških, srbskih in makedonskih avtorjev. Izmed slovenskih pesnikov je program navedel Murna-Aleksandrova, Otona Župančiča, Alojza Gradnika, Pavla Golio, Toneta Seliškara, Edvarda Kocbeka, Mileta Klopčiča, Ceneta Vipotnika, Jožeta Udoviča, Mateja Bora, Kajuha, Janeza Menarta, Kajetana Koviča in Daneta Zajca.

GLOBASNICA

(Tečaj za šivanje)

Pettedenski tečaj za šivanje, ki ga je priredilo — kot smo že poročali — Kat. prosvetno društvo v Globasnici, je bil kronan z lepo uspešno zaključno prireditvijo. Največja soba pri Šoštarju ni imela dovolj prostora za vse, kar so naše tečajnice koprstne in lepega za svoje in zase ustvarile — res prijetno iznenađenje za številne obiskovalce razstave!

Na popoldanski kulturni prireditvi je najprej mladi predsednik društva Rajmund Greiner v otvoritvenem nagovoru med drugimi še posebej pozdravil predsednika Kršćanske kulturne zveze v Celovcu prof. dr. Pavla Zablatnika ter tamburaški zbor iz št. Janža v Rožu in Sveč. Nato so tečajnice iz mladih grl pogumno zapele nekaj pesmi, ki jih je naučila gđ. Nada Korenova. Za njimi je spregovoril predsednik Kršćanske kulturne zveze. Dejal je:

»Globasnica leži pod sivo Peco; po ljudskem izročilu spi v tej gori Kralj Matjaž s svojo črno vojsko. Ko se bo spet prebudil in vodil čete v boj »za staro sveto vero«, bo tu lahko našel prave borce. Kajti tu pod Peco — v Globasnici biva krepki rod, še globoko ukoreninjen v »staro sveto vero«, v drago domačo zemljo in v stara domača izročila. To je rod, ki ne potrebuje toliko spodbude od drugih, koliko je sam daje drugim s svojim neugonoljivim idealizmom in zglednim delom — za »zveličavno narodno omiko«.

Kršćanska kulturna zveza pristrčno čestita Katoliškemu prosvetnemu društvu v Globasnici k vsem lepim uspehom vzglednega izpolnjevanja visokega kulturnega poslanstva in posebej še k prireditvi lepo uspelega šiviljskega tečaja. Ta šiviljski tečaj je posredoval našim tečajnicam v petih tednih neverjetno strokovno izpopolnitev in pri krojevanju in šivanju, tečaj pa je stal še posebej tudi v znamenju marljivega kulturnega dela. Tečajnice nas ob zaključku tečaja niso razveselile le z bogato razstavo občudovanja vrednih šiviljskih izdelkov, marveč nas presenečajo še z obširnimi kulturnimi sporedom — z igro verske vsebine in z domačo pesmijo. Za ves ta trud izrekamo vrli voditeljici tečaja in njenim poslušnim tečajnicam iskreno pohvalo in pristrčne čestitke.

Pesem je izliv lepe duše. Zato z ljubeznijo gojimo našo pesem. Zato Globašani še s posebno ljubeznijo gojite in prepevate prelepe in šegave pesmi svojega domačega pevca in vižarja Franca Ledra — Lesičjaka. Pesem povezuje — druži. Iz zatišja naših vasi mora zato zlasti spet vstati naša narodna pesem, ki bo s svojim mehkim zvokom in svojo ubranostjo lahko raztopila vse ločilne stene od človeka do človeka, od vasi do vasi, od naroda do naroda. Harmonija naše pesmi naj nam bo prispodoba sporazumnega, harmoničnega, skupnega kulturnega dela.

Za naše odrske nastope skrbno izbirajmo igre in se odločimo — kakor so to storile tudi naše tečajnice za današnjo prireditve — le za takšne igre, ki nas po svoji vsebini lahko duhovno in duševno obogatijo in plemenitijo naše srce. Igra pa je našemu človeku lahko tudi še šola lepe slovenščine — materinskega jezika v lepi knjižni obliki.

Krivi preroki bi radi zmešali našemu človeku pojme, češ da naša koroška materina govorica ni slovenska, ker se baje preveč razlikuje od tiste slovenščine, ki jo najdemo v knjigah. Vemo pa, da se pri Nemcih, Francozih, Italijanih, Angležih in

Pri nas na Koroškem

drugih narodnih živa ljudska govornica, ki se razvija v narečja ali dialekte, prav tako razlikuje od knjižnega jezika kot pri nas. Knjižnega jezika se je treba učiti in naučiti v šoli; tudi Nemec se ga nauči šele v šoli. Slovenski otrok ima pri nas po postavi tudi zagotovljeno pravico, da se v šoli lahko nauči slovenskega knjižnega jezika. Pač pa je potrebno, da starši otroka prijavijo za pouk slovenščine v šoli. Nekateri slovenski starši žal nimajo poguma za ta korak. Trezni ljudje se temu upravičeno čudijo. Pač pa je naša prosvetna dolžnost, da našemu človeku stvarno razčistimo pojme, mu vzamemo neupravičeni čut manjvrednosti, da ga napolnimo z zdravim narodnim ponosom, da bo ljubil svoj narod in spoštoval dragoceno dediščino svojih pradedov in jo posredoval tudi svojim otrokom, da bo brez pomislekov tudi prijavil svoje otroke za slovenski pouk v šoli. Neomahljive, kremenite značaje naj vzgajamo s svojim prosvetnim delom!

Nemec, Anglež, Francoz ali kdor koli ljubi in sme ljubiti svoj narod, svojo materino besedo. Slovenec pa naj tega ne bi smel? Slovenec na naših tleh pa naj bi za 30 srebrnikov prodal dušo in kri?

Gojiti kulturo — duhovno, duševno in srčno kulturo našega ljudstva, to je vzvišena naloga naših prosvetnih društev. Vzgojati naš rod v domačem duhu, v povezanosti z vsemi izročili, ki so bila sveta našim prednikom, vzgajati k zvestobi do Boga, naroda in domovine, to je in ostane cilj našega kulturnega dela.

Sledila je igra verske vsebine »Skrivnostna zaroka«, ki so jo tečajnice — po večini so bile prvič na odru — po splošni sodbi naravno in globoko živeto podale. Izreden užitek za oči in ušesa pa so nam nudili tamburaši, ki so pod vodstvom Hanzeja Gabriela med odmori in ob koncu prireditve zabrenkali venček lepih melodij.

Vse točke programa so navzoči gostje, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, nagradili s spontanimi aplavzom.

Za lepo uspešno tečaj gre posebna hvala še poštovni voditeljici tečaja gđ. Reziki Dlopst ter neumornemu tajniku društva Janezu Lesjaku.

Prireditvi je sledil poslovilni večer. V prijetnem, domačem razpoloženju so se po vrsti oglašali drug za drugim: tamburaši, pevci in številni govorniki. Med zadnjimi naj omenimo le gospo Matildo Košutnikovo, ki je v daljši recitaciji opisala tečaj in tečajnice v verzih:

*Dekleta fantom so tožile,
da lepe obleke rade bi nosile,
ker za šivilje kriza je nastala,
vsaka rada sama šivilja bi postala.*

*Naši fantje so sklenili,
da teh težav bodo jih rešili,
da lepo oblekli bodo se deklič
in naših mamic otročiči.*

*V kloštre so se brž podali,
tam šivilje so iskali,
Zastonj njih pot je bila.
Kje bi druga se dobila?*

*Pa naši fantje so že taki,
ne najdeš jih v fari usaki!*

*Drugam na pot so se podali,
šiviljo pravo poiskali.*

*Dol pod Peco je Bistrica,
med hišami hišica,
tam doma je mlada Rezka,
ki obleke lepo šivat' zna.*

*Tja naš Hanzej se poda,
ker tako lepo marnvat zna,
da Reziko, pregovori
in k nam ž njo prihiti.*

*Škarje so škrtale,
ko blago so rezale;
šivalni stroji so drdrali,
ko use potrebno so šivali.*

*Od jutra v pozno noč
Rezika, bila nam si v pomoč.
Dan za dnevom si se trudila,
da usako čim več bi naučila.*

*Res, z nami težave si imela,
a use voljno potrpeela,
prisrčna hvala zdaj Ti gre
za ves trud in dobrote vse!*

VOGRČE

((Igra »Izgubljena ovca«))

Vso zimo smo že čakali, kdaj nam bodo naši vogrški igralci pokazali na odru kako igro. Sicer brez iger tudi nismo bili, ker so prišli enkrat Šmihelčani gostovat z igro »Črni križ v gozdu« in pa šentruPERTSKA dekleta z veseloigrami. Sedaj šele, ko se je malo ogrelo, so prilezli naši igralci iz skričališča zimskega spanja in nam v nedeljo, 24. marca popoldne in zvečer podali lepo versko igro »Izgubljena ovca«.

Igra ni tako umetniško visoka kot n. pr. pred kratkim v Celovcu uprizorjena »Antigona«, tudi nimamo tako izvrstnih igralcev kot jih imajo v Celovcu, toda igra ima to lastnost, da ima lepo idejo, vzgojno vsebino, da jo prav vsi lahko razumejo, in da gre vsem do srca. Kdor jo je gledal, je bil ganjen do solz. Bilo je doživetje za naše preprosto ljudstvo, ki potrebuje hrane za duha in srce.

Vsebinske razmere, ko so bile še slabe socialne razmere, ko so bile res krivice in ko so materialisti te razmere izrabljali za boj proti veri. Tako so tudi delavca Jančarja preslepili, da se je izbrisal iz Cerkve in dal izbrisati tudi vso družino, četudi so bili žena in oba otroka verni. Ko je hčerki šolarki Milki prepovedal iti k pranganju, kjer bi trosila Jezusu cvetje na pot, jo je to tako potrla, da je zbolela in tudi umrla in tako, kot je želela, svoje življenje darovala za očetovo spreobrnjenje. Druga, starejša njegova hčerka pa je postala žrtev brezvestnega agitatorja. Ob tej dvojni nesreči je Jančar spoznal, da je pravzaprav on sam kriv. Izgubljena ovca se je zopet vrnila.

Tudi z igralci smo bili prav zadovoljni. Edini stari igralec je Gašparjev Hanzej, ki je igral delavca Jančarja in se mu pozna odrska izkušnost. Najbolj pa nas je ogreela mala Milka s svojo res prisrčno igro in je, četudi je imela veliko teksta, izvrstno znala vlogo. Zvočni vložki in petje ter prikazen rajne Milke med angelčki so še posebej pripomogli k uspehu igre.

Vsem igralcem se zahvaljujemo za ves trud in uspeh igre, ki priča, da ni bil zastonj!

Igro ponovijo na cvetno nedeljo v Šmihelu ob pol treh popoldne.

LIBUČE

(Spomin materam)

Pogreb žene-matere je nekaj veličastnega. V letošnji zimi je v naši Podjuni že mnogo grobov pokrilo izmučene, izčrpane zemeljske ostanke velikih žen. Duh blagopokojnic naj pa bi živel med nami in nam kazal edino zveličavno pot na pravo tuzemsko življenje in srečno v onostranosti.

Mladim materam naj bodo te žene svetel vzgled svetniškega življenja v materinstvu — v delu in žrtvah za družino. Opominja naj jih, da je le po taki materi zgrajena družina »gradbeni kamen naroda in človeštva«.

Ne bomo naštevati vseh imen »velikih mater«, ki že počivajo pod rušo. Vsakemu

Naše prireditve

VABILO

Farna mladina Vogrče ponovi na cvetno nedeljo, dne 7. aprila 1963, ob pol treh popoldne pri Šerčerju v Šmihelu pri Pliberku trodejanko

»ZGUBLJENA OVCA«.

Pretrsljiva igra, ki nam pokaže žrtev otroka za spreobrnjenje očeta. Najbolj primerna za postni čas.

izmed nas, osirotelih otrok, se milo stori ob spominu nanjo, ki nam je dala življenje in nas spodbujala k rasti v značajne može in žene, v plemenite ljudi. Saj nam morajo biti in nam bodo jasne zvezde vodnice na vsej naši življenjski poti.

Z enakimi besedami so se govorniki ob svežih grobovih poslavljali od mater in jih blagoslavljali, ker so vztrajno, Bogu vdano nosile težo dneva in bridkost življenja — od mater v Škocijanu, v Kortah, na Suhi, v Nonči vesi, v Šmihelu, v št. Rupertu, v Libučah — — — in po vseh pokopališčih vseh naših fará in dolin.

Mi pa se danes še posebej spominjamo dveh mater, katerima sta se grobova odprla na libuškem pokopališču, in sicer Pintarjeve in Marinove matere.

Pintarjeva mati, Ana Rechberger, je prišla leta 1909 s svojo družino iz Predoselj pri Kranju v Cirkovče pri Pliberku, kjer so v najemni hiši z malim gruntom živeli, delali in se preživljali. Mati Ana je dala življenje devetim otrokom. S hčerjo Micko in sinom Matevžem pa se je lani jeseni preselila v Libuče, kjer so si zgradili lastno domovanje. Blaga mati pa tu ni dolgo uživala udobnosti pod lastno streho. Huda je bila zanjo letošnja zima in še hujša bolezen, ki jo je v starosti 92 let spravila v grob. Pogreb je bil 18. marca.

Blagopokojna Ana Rechberger nam je bila v zgled skromnosti, vernosti, delavnosti in čudovite ljubezni do zemlje in domače besede. Njen moč je pred leti, ko so mu pohajale telesne moči, odšel spet na domača tla pri Kranju, da bi tam preživel zadnje dneve.

Dobri Pintarjevi materi želimo počitek v Bogu.

Gospo Angelo Marin pa smo spremili na božjo njivo v Libučah dne 20. marca. Umrla je v starosti 53 let v bolnici v Zg. Avstriji. Tam se je zdravila že pol leta. Hudo je bilo njeno trpljenje, ki pa ga je vdano, voljno prenašala. Ob njeni zadnji uri so se vsi njeni deveti otroci z očetom — zbrali ob njeni bolniški postelji. Umrlo mater so prepeljali 18. marca na dom v Libučah, kjer smo jo med številnimi venci počastili in se od nje, spoštovane matere in gospodinje, poslovili. Veličasten je bil pogreb 20. 3., spremljan z več duhovniki, godbo in petjem in množico ljudstva.

V blagem spominu nam ostane; saj je vedno rada dala prostore na razpolago tudi slov. katoliški prosveti in dobro besedo je dala, kakor gospodu, tako preprostemu človeku ali iberacu. Zato naj ji Bog vse povrne in naj počiva v božjem miru!

ČERGOVIČE

(Kuharjeva mati je umrla)

V Čergovičah pri Šmihelu pri Pliberku je v starosti 78 let umrla Kuharjeva mati. Rajno so v sredo, 13. marca 1963 položili na domačem pokopališču k večnemu počitku.

S Kuharjevo materjo je slovenski narod zgubil zavedno in verno ženo. Bila je zvesta naročnica slovenskih knjig, posebno rada je prebirala naš list, ki ga je vedno težko pričakovala. Odkar so izhajali v Celovcu slovenski listi, je bila Kuharjeva mati od vseh začetkov nanje naročena. V zadnjem času je veliko trpela. Deset let je bila po bolezni priklenjena na posteljo. Težka bolezen ji ni prizanašala. Živela je za svoje otroke in za narod. Zato se je pogreba udeležilo tudi mnogo ljudi, ki so ji za to njeno delo izkazali spoštovanje in hvaležnost. Vsem žalujočim ob izgubi dobre matere in zgledne žene izrekamo naše iskreno sožalje.

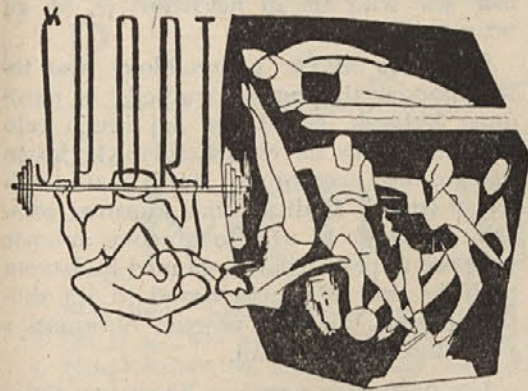
ŠMIEHEL nad PLIBERKOM

(Prireditve)

Po kratkem premolku se je šmihelska mladina zopet pojavila na odru. Tokrat je povabila ljudi v lepo žvabeško farno dvorano. Žvabečani in ljudje iz bližnje okolice so napolnili dvorano in z zanimanjem sledili igri »Črni križ v gozdu«. To (Nadaljevanje na 5. strani)

Udeleženke tečaja za šivanje v Globasnici z voditeljico gđ. Reziko Dlopst (v sredi).

»AVSTRIJA« V NEVARNOSTI!

SVS Linz — Avstrija Celovec 3:2 (2:1)

Povsem zaslužna za zmago Linčanov nad celovško Avstrijo sta bila Bachl in internacionalni Vieböck, ki sta poskrbela obenem tudi za vse 3 gole SVS-Linza.

Že v 4. minuti je presenetil Bachl celovško obrambo, ki je z izjemo mladega Sackmanna odpovedala, s tem, da je hladno-krvno poslal žogo v mrežo — 1:0.

V 19. minuti pa je postala igra posebno kritična — vsaj za Celovčane. Zopet je bil Bachl tisti, ki je presenetil vratarja Gartnerja in spremenil stanje z 1:0 v 2:0 za SVS-Linz.

V nadaljnji igri pa so prišli tudi Celovčani do veljave. Kajti v 23. minuti je bil uspešen Umgeher po 11-metrovki; ta gol pa je bila tudi iniciativa za nadaljnji napad do konca prvega polčasa.

V 47. minuti pa je vratar Kröger po

Tukaj ujame linški vratar Kröger žogo pred levim krilom Celovčanov, Klugom (na desni), medtem ko branilec Schierhuber (v sredi) varuje vratarja.

lahkomiselnosti pripomogel Celovčanom do 2. gola (2:2).

V nadaljnji igri so prevladovali zopet gostje, v 63. minuti se je posrečilo Vieböcku izboljšati rezultat na 3:2; s tem golom pa so si Linčani priborili tudi 2 točki, ki bi jih krvavo potrebovala tudi celovška Avstrija, saj je neposredni kandidat, da gre zopet v regionalno ligo.

SENZACIJA II-D-RAZREDA

Št. Pavel — SV Št. Janž 1:1 (1:1)

Že v svoji prvi prvenstveni tekmi pomladanske sezone je nogometno moštvo iz Št. Janža poskrbelo za presenečenje; kajti pro-

Najboljši branilec na igrišču je bil brez dvoma Linčan Manfred Leitner (na levi), ki — kakor na sliki — v zračnem dvoboju Lorberju II ne pripusti nobenih žanc.

ti rutiniranim igralcem šentpavelske enajstovice je Št. Janž dosegel nedolžen rezultat — 1:1.

Št. Pavel, ki se je po jesenski nogometni sezoni postavil na 1. mesto, je pozimi pridno treniral in v dveh pripravljavnih igrah dosegel izredno dobre rezultate (proti Frantschach 3:3 in Štebnu v Labodski dolini 1:1).

Ko se je tekma pričela je bilo mrzlo in dež je rošjal na premočeno igrišče. Že kar v začetku se je gostom iz Roža ponujalo več obetajočih priložnosti, ki jih pa niso docela izkoristili. Končno je le po Kropivniku padel prvi gol za šentjansko moštvo. Nekaj minut za tem pa je padel tudi gol za šentpavelske. Pri tem je tudi ostalo.

Drugi polčas se je pričel z lepimi kombinacijami Rožanov, ki pa so se že po 25. minutah izčrpali — manjkalo je kondicije! Tako so gostitelji v zadnjih 10 minutah zagospodarili na igrišču, vendar se jim ni posrečilo ustreliti »zlatega« gola, čeprav so imeli več priložnosti.

Posebna pohvala velja celotni obrambi (Hansotu, Gabrielu Hanzeku ter Siedlerju), nadalje tekaču Walchensteinerju in vratarju Doujak Konradu ter napadalcem Kropivniku Robertu, Gabriel Hanziju in mlademu Gröblacherju (še 14 let!), ki se je izkazal za talentiranega nogometaša in preстал preizkušnjo.

Vratar Doujak pa se je tokrat zares izkazal. Žalostna pa je vest, da Konrad v nedeljo proti Podkarnosu ne bo mogel igrati, ker gre k vojakom. Njegovo nadomestilo pa bo Lapuš Hanzl.

Šentjanski mladinci pa so bili v Bistrici od tamkajšnjih mladincev s 6:2 premagani.

Ena izmed nevarnih situacij pred golom SVS Linza Splitčan Bernard Vukas v dvoboju z Windischem, Klug in Kröger (na tleh) pozorno opazujeta prizor.

Pci nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

lepo igro je šmihelska mladina najprej uprizorila pri Šercerju v Šmihelu, nato jo je ponovila v Vogrčah in Kazazaň, in 24. marca v Žvabeku. Čisti dobiček zadnje prireditve je bil namenjen za Slovenski visokošolski dom na Dunaju. S tem darom je naša mladina pokazala, da misli in čuti z narodom in da je pripravljena tudi v prihodnje s svojimi darovi pomagati za ustanovitev visokošolskega doma, ki bo sprejemal našo študirajočo mladino, ki bo potem žrtvovala svoje moči v prid narodu.

Vsem igralcem in vsem, ki so sodelovali pri tej igri gre prischna zahvala in vsem velja izrek Simona Gregorčiča:

»Kar storiš zase, že s tabo mine.

Kar storiš za narod, ostane vselej...«

Zadnjo nedeljo, 31. marca, pa so nam šmihelčanom zaigrale dekleta iz Globasnice čudovito lepo igro »Skrivnostna zaročnica«. Vse globaške igralke so svoje vloge izvrstno podale. Tudi Evrazija, ki je prav za prav naša, je res lepo in nežno igrala. Ginjeni smo sledili igri, ki ima globoko versko vsebino.

Katoliškemu prosvetnemu društvu v Globasnici se za gostovanje zahvalujemo in vam kličemo, še pridite med nas. Mi smo vas vedno veseli.

ŠT. VID V PODJUNI

(Razne novice)

Dne 24. februarja je bila pri fari poroka Jožefa Kues iz Škocijana in Ljudmile Kumer iz Št. Vida. Vesela svatba je bila pri Jaricu.

Dne 27. februarja je umrl v bolnici v Celovcu Henrik Hoisl, Klančnik v Gluhem lesu. Iz zadnje vojne je prinesel bolezen, ki ga je davila vsa leta. Večkrat je iskal zdravja po raznih bolnicah in konč-

SMUČANJE:

DOMAČINI SPET NAJBOLJŠI NA KOŠUTI

Selsko moštvo odneslo skupinski pokal za leto 1963

V nedeljo se je pod vodstvom KESTAG-Borovlje vršila tekma na beli podlagi pod lepo in sončno Košuto, ki je vsakoletno pomladansko zbirališče smučarjev iz okolice. Ko drugod že primanjkuje snega, ga je pod Košuto še v izobilju, tako da se bodo letos mogla vršiti tekmovanja še daleč v pomlad.

Tokrat so se zbrali številni odlični tekmovalci iz Eisenerza (Štajerska), OeDK (Kolbnic, Celovec), Borovelj, Št. Ilja, Šmarjete, Sel in drugi, ki so morali premagati 35 vratc, zakoličenih od carinika Fanturja v obliki veleslaloma.

Ker selsko društvo še nima dovolj sobnih deklet, da bi mogla voziti po težavnejših progah in ob hujši konkurenci, so se Selani obrnili na celovški Union, da jim posodi kako dobro dečvo. Kot lani je tudi letos radevolno vozila za Selane ena najboljših smučark na Koroškem Fantur Irene. Bila je presenetljivo hitra in s stilistično prvovrstno vožnjo si je osvojila zmago med deklicami ter s tem postavila odli-

no v 51. letu starosti podlegel svoji bolezni. Njegov pogreb je bil v soboto, 2. marca, na centralnem pokopališču v Annabichlu v Celovcu ob zelo številni udeležbi znancev in sosedov. Rajni je bil človek, ki je do zadnjega leta marljivo bral naše knjige in časnike. Rod je pomagal sosedom pri delu, dokler je še mogel. Bil je jako zabaven, da so ga imeli vsi radi. Ohranili ga bomo v dobrem spominu.

V sredo, 13. marca, je umrla Uršula Šturm, Vrujakova mati v Mokrijah v 80. letu starosti. Pokopali smo jo v soboto, 16. marca v Št. Danijelu. Rajna mati je bila dobrih 17 let priklenjena na bolniško posteljo. Dobrolski g. kaplan Adamič se je poslovil od nje z lepim nagovorom, dobrolski cerkveni pevci pa so ji v slovo za-

Im Frühling

kommt es darauf an, den Körper von Winterschlacken zu befreien und die Kräfte zu aktivieren. Gönnen Sie sich deshalb rechtzeitig Zusatzkräfte durch eine Kur mit Klosterfrau-Aktiv-Kapseln, um den Frühling beschwingt zu genießen.

Sie schöpfen damit zusätzliche Kräfte aus dem „Jungbrunnen der Natur“, denn Klosterfrau-Aktiv-Kapseln vereinen in sich die konzentrierten Wirkstoffe aus Knoblauch und Weizenkeimöl. Beginnen Sie noch heute Ihre Frühjahrskur.

Klosterfrau Aktiv KAPSELN

nach Dr. Dreierkamp

pelj žalostinke na domu, v cerkvi in ob grobu.

Rajnima želimo večni mir, žalujočim sorodnikom pa izražamo naše toplo sožalje.

Kakih 15 oseb je bilo pozimi v bolnici, med njimi tudi naš upokojeni g. župnik Feliks Zulechner, ki se je pa spet vrnil med nas.

čen čas za selsko moštvo, ki je zmagalo s 15 sekundami presledka na OeDK-moštvo. Pravtako si je Ulrika Martinak, njena klub-ska prijateljica, priborila za drugo selsko moštvo odličan čas.

Pri moških je bil kot lani — tudi letos najboljši dneva veliki talent Maksi Prištovnik s svojo impozantno vožnjo. Oitzl Hans, ki je imel prejšnjo nedeljo pri avstrijskih prvenstvih kat. mladine na Reiß-edku manj sreče, se je tokrat uvrstil na 2. mesto. Tudi ostali Selani so se dobro znašli na domači progi, kar kažejo še nadaljna nepričakovana mesta splošnega zaporedja v konkurenci 90 tekmovalcev: Uznik Hermi osmi, Hribernik Anton (startno številko 70) 14., Orazi Anton (start. št. 85) 17., Roblek Tomi 20., Olip Friderik 24...

Pri razglasitvi zmagovalcev so Selani pobrali izmed 11 pokalov kar 8.

CERKVENI PRISPEVKI

„JAVNI POZIV“

Vse katoličane, ki so dolžni plačevati cerkveni prispevek, pa ga za 1. četrtnje 1963 (zaključeno 1. marca 1963) še niso plačali, pozivamo, da v opominjalnem roku treh tednov, ki se začne 1. aprila 1963, brez nadaljnega poziva plačajo svoj prispevek do 21. aprila 1963 pri pristojnem župnem cerkvenem svetu in da pokažejo obenem svoj davčni predpis ali mezdni izkaz.

Cerkveni prispevek je po postavi dolg, ki se mora brez poziva prinesiti in plačati, in Cerkev nima dolžnosti, da ga po svojih organih izterja in pobira. Organi za pobiranje uživajo pravno varstvo. Ker se cerkveni prispevek v četrtnjih obrokih plačuje, in sicer 1. MARCA, 1. JUNIJA, 1. SEPTEMBRA in 1. DECEMBRA, zato je bil 1. marca cerkveni prispevek za eno četrtnjo letnega prispevka že za plačati.

Da se plačevanje cerkvenega prispevka olajša, zato naj se vsi k cerkvenemu prispevku obvezni poslužujejo četrtnjega plačevanja, in to še posebno zaradi tega, ker se mora po § 24 reda za cerkveni prispevek pri zamudi plačilnih terminov plačati doklada v višini polovičnega odstotka še ne plačanega prispevka za vsaki dopolnjeni mesec.

FINANČNA ZBORNICA KRSKE SKOFIJE
Celovec, Marianengasse 2

MALA OGLASA

Lipove plohe, močne 25 do 40 milimetrov in 70 do 80 milimetrov, kupujemo. Ponudbe z navedbo cene in časa uležanosti pošljite na naslov: Gottfried Zangl, Klagenfurt — Celovec, Radetzky-straße 24.

Jablane in ribez. Ker je ostalo le nekaj jablan in ribezovga grmičja, jih oddajam le v drevesnici. Marko Polzer, pd. Lazar, Št. Vid v Podjuni — St. Veit im Jauntal.

HUNDERTE NEUE
Messe-Modelle

in
Kinder-Liege-und
Sitzwagen

eingelangt!
BABYKORBCHEN und
KINDERBETTCHEN
mit kompletter Ausstattung

**Babyhaus
THOMASSER**
VILLACH Δ WIDMANNASSE 33

Za ideale živeti!

Že večkrat si slišal besedo »ideal«, »treba je imeti ideale«, »človek si mora ustvariti svoj ideal«, »treba je uresničiti lastni ideal«.

Kaj je in kakšen je tvoj ideal?

Ideal je lep načrt, ki ga hočeš uresničiti; je cilj, ki je sicer daleč, ki ga pa hočeš doseči, h kateremu stremiš z vso silo svoje duše.

Ideal ni nekaj v neposredni bližini in lahkega, kar bi mogel doseči, če samo iztegneš roko, marveč je nekaj, kar je še daleč, kar zahteva morda še mnogo časa.

Ideal ni nekaj, kar leži na zemlji, nizko pri tleh, marveč je nekaj, kar zahteva žrtve, odpovedi, odločne volje, če ga hočeš doseči; je nekaj vzvišenega, k čemur se moraš dvigniti; je nekaj, kar zahteva drznosti in navdušenja.

Če je to in taka stvar ideal, potem kaj lahko veš, ali imaš kak ideal ali ne. Nekdo je rekel: »Ideal je v zrelih moških letih uresničena zamisel mladosti.« Če je tako, se vprašaj, katera misel navdaja in vodi tvojo mladost. Vprašaj se, če gojiš v svojem srcu željo po lastni izpopolnitvi bodisi v naravnem, bodisi v nadnaravnem pogledu... Če gojiš v svojem srcu misel, pomagati svojim bratom v duhovnem in časnem pogledu, ... če gojiš v svojem srcu željo, delati za dobrobit božjega kraljestva na zemlji in procvit narodne skupnosti... potem je tvoje srce idealno, potem delaš in živiš za ideale!

Znano je, da so bili prvi kristjani pravi idealisti. V sebi so želeli izoblikovati drugega Kristusa in živeli so le za Kristusa in nauk. V tem idealizmu se niso ustrašili tudi najhujših groženj in muk. Sveta Cecilija, sveta Neža, sveta Lucija in še cela vrsta mladih deklet je junsko izpričalo zvestobo svojemu »Idealu — Kristusu«. Temu »Idealu« so podredile vse in le zanj živele ter umrle...

»Idealen fant« je gotovo oznaka, ki je najbolj častna za katoliškega fanta. Nikakor pa si pod takšnim »idealnim fantom« ne predstavljamo kakkega manjvrednega, mevskega, vase zaprtega, neodločnega posebnega. Nasprotno: zares »idealen fant« je vesel, družaben, delaven, podjeten, odločen, izobražen, pri tem pa globoko veren, pošten, vreden in plemenit fant!

»Idealno dekle« pa je njemu podobno!

KATOLIŠKI TISK V NEMČIJI

Nemški katoličani posvečajo veliko pozornost katoliškemu tisku. Samo škofijski tedniki v različnih škofijah imajo skupaj tri milijone naklade. Mnogi teh cerkvenih listov imajo nad 100.000 izvodov. List katoliških organizacij, »Bonifaciusblatt«, ima 650.000 naklade. Zelo so razširjene misijonske revije, ki imajo skupno tri milijone 146 tisoč naročnikov.

JANEZ JALEN:

25

CVETKOVA Cilka

Z G O D B A

»Kaj imate sitno ženo?« je skušal uganiti zdravnik.

»Sitna ravno ni. Samo razumeva se ne prav dobro.«

»Veste kaj. Ko pojmljete zdravila, naj pride žena k meni, da bo povedala, koliko so vam pomagala. Jaz bom pa njej povedal kako in kaj. Saj bo prišla, ali ne?«

»Če prav sodim, se ne bo branila.«

»Dobro, dobro,« je potrepljal zdravnik Viktorja po rami.

Viktor bi bil najrajši še malo posedel na mehikem stolu, pa je čutil, da že drugi čakajo zunaj. Vstal je, plačal in šel.

V lekarni so mu rekli, da bo moral dobro uro čakati na zdravila. Nič ni priganjal. Kar prav mu je prišlo. Potreben je bil počitka in že dolgo ni nič užil.

Stopil je v gostilno in si naročil gosposko kosilo. Pa kaj, ko ni mogel jesti. Še z juho se je moral siliti, pečenko je pa skoraj vso zavil in jo spravil za pozneje. Poživilo ga je vino.

Sedel je pri mizi tik ograje. Globoko pod njim se je v soncu prelivala Sava. V visoke skladowice so bile zložene deske ob žagah. Izmed že porumenelega drevja ga je gledala lancovska cerkev. Za Pustim gradom pa se je strmo poganjala pod nebo temnozeleno poraščena Jelovica. Z obrazom je bil obnjen na večerni stran. Daleč za prirotenim Strgavnikom je mogoč-

Kulturno življenje naroda ima več virov, od koder črpa svojo stvariteljsko moč. Poleg kulturnih pridobitev s pomočjo kulturnega prizadevanja je zlasti tradicija močan tvorec kulturnih dobrin naroda.

Dejansko vsak človek začne bivati v svojem rodu, ki ima svoje kulturno bogastvo od svojih prednikov. To bogastvo so izročila dognanih spoznanj in izkušenj. Starejša generacija izroča svojim potomcem nenadomestljive dobrine, ki si jih sami ne morejo dati. Predvsem je to jezik ali govorica in z njim veliko bogastvo narodnih običajev, narodovega značaja in miselnosti.

Televizija bo dražja?

Kakor so že pred dobrimi desetimi leti vpeljali pri vstopnini za kino »kulturni groš«, tako nameravajo sedaj tudi pri naročnini za televizijo vpeljati »TV-šiling«. Računajo, da bi naj zvišali naročnino za televizijo za 10.— šilingov. Pri tem pa drugi zopet računajo, da se bo posrečilo to namero preprečiti, kar bi ne bil prvi slučaj v Avstriji.

Mnogo razpravljanja zlasti gre na račun »kulturnega groša« pri kinu. Pri tem namreč poudarjajo, da uporabljajo denar, ki ga plačujejo kino-obiskovalci v najrazličnejše namene; večkrat celo v namene, ki s kulturo vobče nimajo nobene zveze. Tako gre precej tega denarja za kritje stalnega primanjkljaja pri gledališčih, a uporabili so ga tudi že za podporo športnim organizacijam.

Kritiki tega načina uporabe »kulturnega groša« danes poudarjajo, da bi danes potreben denar za kulturne ustanove že lahko drugje dobili in bi naj bolj upoštevali slab gospodarski položaj kino-podjetnikov, ki vedno bolj čutijo filmsko krizo, ki je zajela zadnja leta vso filmsko industrijo.

Bodi mož načel!

Človek spoznava s svojim umom smisel življenja, smotre in cilje življenja. Pamet pa mu pravi, da naj uravnava vse svoje življenje po teh spoznanih ciljih. Te spoznave pa so že izraz splošnih načel.

Človek brez načel je torej človek, ki živi ne vede zakaj in čemu. On se ravna le po hipnih vtisih, ki uravnava njegova dejanja. Njemu niso vodilo življenja na-

no stal Triglav, zavarovan od cele trume zastavnih sosedov. Okrog vrhov so se že zbirali oblaki. Zaskrbelo ga je, kako bo zvečer hodil domov, če bo deževalo.

Poklical je še drugo četrt vina in se zagledal v bohinjsko stran. Skušal je natančno določiti, v kateri smeri leži Koprivnik. Zdelo se mu je, da je kar prav zadel. Zamežal je in natančno videl pred seboj Cvetkovo domačijo. Živahno se pogovarjajo in njive, senožeti, planine in drvošče. Pri mizi v veži pa sedita oče in Minca in južnata. Cilka pa ima še opraviti pri ognjišču. Postavila bo zadnjo jed na mizo in bo spet prisedla. Živahno se pogovarjajo, kakor se nikoli ne, kadar je on zraven. Minca se smeje in kaže bele zobe. Cilka pa je nekam zamišljena, kakor bi večno ugibala, kje hodi in kaj dela Bajtnikov Janez. »Seveda, na zdravnika me je res opomnila. Menda samo zato, da bi je vest ne pekla. Ima me pa že zapisanega smrti in se na tistem veseli, kako zagospodari pri Cvetku Janez.«

Osa je obletavala vino in priplesala Viktorju prav pred obraz. Jezno je zamahnil in jo zbil na tla.

»Ne, nikoli, in če se ves svet poderel Vama že zmčsam šreno. Da bi Bajtnikov Janez navsezadnje še vozil z mojo kobilo —«

Plačal je in urno odšel. Mudilo se mu je k notarju postavljat zid pred Cvetkovo domačijo, da ga Bajtnikov Janez ne bo mogel preskočiti, če bi se njemu kaj primerilo.

Zvečer je na Bistrici mimogrede povedal Tinci, da je za Viktorčka dobro poskrbel.

sti. Ta miselnost je svojska in je obdana s posebnim čustvovanjem in vrednotenjem. Prav tako jo obkroža poseben svet običajev in navad, iz katerih diha življenjska sila narodove duše.

To bogastvo narodovih vrednot vsrkava mlada duša kar neopazno, ono vpliva kar podzavestno na človekovo ravnanje in zadržanje navadno skozi vse življenje. Vsa njegova duhovna zgradba je oblikovana pod vplivi tradicionalnih kulturnih sil, ki mu tako dajo gotovo notranjo duhovno usmerjenost. Ta trdnost je izredno važna za rast in oblikovanje človekove notranjosti, posebno pa še za izpolnjevanje življenjskih nalog.

Iztrganost iz tradicije in njenega območja pa jemlje človeku pravo usmerjenost in trdnost. Tak človek z lahkoto postane igrača tujih vplivov, ki ga premetavajo

Iz filmskega sveta

MUSSOLINIJEVA HČI NI USPELA

Kakor smo že poročali, je hči nekdanjega italijanskega diktatorja Benita Mussolini, poročena z grofom Ciano, nekdanjim najbojnim sodelavcem Benita, vložila tožbo na sodišče v Mestrah zaradi filma »Il processo di Verona«, v katerem je prikazan žalosten konec fašističnih mogotcev, med njimi tudi grofa Ciana. Sodnijske oblasti so te dni priziv zavrnile in se pri tem sklicevale na odločbo rimskega sodišča, ki je že pred časom v tej zadevi popolnoma oprostilo proizvajalce imenovanega filma. Sedaj vrtijo ta film po vseh italijanskih mestih in je zaradi gornjega zapletljaj obisk še številnejši.

SORAYA, FILMSKA ZVEZDA

Prejšnja perzijska cesarica, ki je zaradi krutih mohamedanskih prepisov mora-

čela, marveč le slučajnosti, menljiva in varljiva mnenja s ceste, ljudske sodbe ali pa razni nagoni, strasti in trenutna razpoloženja.

Človek brez načel zares ni sam svoj gošpod, ni osebnost; ni on, ki vodi, ampak vodi njega slučaj, vodijo ga ljudska mnenja ali lastna čustvovanja. Zato tak človek ni nikak človek — osebnost ali kakor navadno pravimo: mož! Pisatelj Jurčič je zapisal: »A mož bodi mož!«

Mudilo se mu je naprej. Napravljalo se je k dežju.

Na jerekarski strani je pričelo pršeti. Domov je prišel Viktor do kože premočen, čeprav je stopil spotoma večkrat pod streho.

Pri Cvetku je bilo vsem tesno, kakor bi bila mora sedla hiši na sleme. Viktor se je prehladil, da je obležal. Vročina ga je kuhala in kašelj ga je dušil. Jesti ni mogel kar nič, zdravila pa je jemal pogosteje, kakor so bila predpisana. Cilka mu je vrela čaje, pa se jih je branil, čeprav so mu mehčali kašelj. Tako čudno je pogledoval ženo, da Cilka nikakor ni mogla razbrati, kaj misli. Viktorjev pogled ni bil sovražen, pa tudi odpuščanja ni prosil; še najbolj je očital. Seveda, ko bi bila Cilka vedela, da bo mož zbolel, bi ne bila še zbrodila ločitve.

Da bi bilo treba iti po zdravnika, so vedeli vsi, spomniti mu pa nihče ni upal. Čakali so, da bi ga zahteval sam, namigavali so nanj, pa Viktor je vsako tako besedo preslišal. Nazadnje Cilki ni ostalo drugega, kakor da mu je morala naravnost reči, sicer bi utegnil še misliti, da se ji škoda zdi denarja.

»Po zdravnika pošljem, Viktor.«

»Ni treba.«

»Saj vendar vidiš.«

Viktor se je zagledal v strop: »Če že ravno hočeš, pa pojdi sama v Radovljico. Saj je prav za prav zdravnik naročil, da prid.«

»Takooo —?«

»Da! Viktor je zamežal.

zdaj sem zdaj tja in nevarnost je, da ga vrtinec požre.

Še morda nikdar v preteklosti niso toliko poudarjali pomena tradicije za narodovo življenje kot danes. Saj imajo celo posebne stolice na visokih solah, ki imajo nalogo, da poglobljajo študij narodovih šeg in izročil. Tudi posebne kulturne ustanove delujejo, ki uživajo posebne državne podpore za prizadevanje, da med ljudstvom poiščejo čim več starih navad in jih skušajo poživiti ali vsaj umetno ohranjati s posebnimi prireditvami.

Upravičeno se narodi z bogato tradicijo ponašajo in v njej imajo neizpodbitno kulturno legitimacijo. Pri tem je brez pomena, ali je kak narod številčno močan ali pa je majhen. Seveda je pa za majhen narod bogata kulturna tradicija veliko večjega pomena, ker v ogroženosti od velikih sosedov ravno v kulturni moči črpa sile za uspešen in trajen odpor.

Iz tega razloga je to zlasti za mali slovenski narod — pa naj je to v matični državi ali v zamejstvu — izredne važnosti. Saj se s političnimi sredstvi zdaleč ne more kosati z sodržavljani večinskega kulturnega kroga; edino globoka zasidranost v tradicijo ali izročila rodov mu dajejo dovolj moči, da more vztrajati in kljubovati v neenakih življenjskih pogojih.

Ia zapustiti perzijski dvor, je našla pot v filmski svet. Italijanski režiser Dino de Laurentis je princezino Soraya sprejel v krog njegovih sodelavk in jo temeljito preizkusil v svojem filmskem ateljeju. Po dobro prestani preizkušnji je de Laurentis izjavil, da si obeta s Soraya velike uspehe, ker igralko odlikuje velika naravna igralška nadarjenost in človečanska toplota.

Znano je, da pripravlja Dino de Laurentis vele-film »Biblija« in še nekaj drugih večjih filmov. Napovedujejo, da bo Soraya sodelovala kot glavna igralka v nekaterih teh filmov, morda celo v filmu »Biblija«.

Za dobro voljo

Kar po telefonu

Tone in Jože sta hotela presenetiti prijatelja in sta mu za njegov godovni dan kar po telefonu zapela »Kol'kor kapljice«.

Na drugi strani žice se je po odpeti pesmi zaslislal tuj glas: »Ni važno, če sta zgrešila. Potrebna sta bila te vaje.«

Uspešna reklama

Predstavnik neke trdike je prišel do uspešnega sredstva svoje reklame. Predstavil se je svojim odjemalkam z besedami: »Gospa, imam za vas nekaj, kar je po mnenju vaše sosedice predrago za vaš žep.«

In Cilka se je koj preoblekla in tekla po stopnicah navzdol, da je še ujela na Nomenju vlak.

Pri zdravniku je Cilka zvedela, da ima mož jetiko. Zgubljen da ravno še ni, je pa jetika v Bohinju zelo nevarna. Komur se je ne posreči ustaviti koj, ga hitro zdelja. Streže naj možu in dobra naj bo z njim.

»Bom,« je kratko obljubila Cilka.

»Morebiti vaju pa prav bolezen spravi.«

»Bog daj!«

Zdravnik je Cilki stisnil roko, kakor bi jo hotel za trdno obezati, da bo njegovega bolniku potrpežljiva in ljubezniva strežnica. Cilka mu je pogledala odkrito v oči in zdravnik je vedel, da ni obljubila samo z ustnicami.

»Ni videti napak ženska,« je mrmral zdravnik in gledal skozi okno za Cilko. »Če ji mož umrje, bo lahko drugega dobila.«

Kakor bi se bila zdravnikova misel prihitotapila za Cilko, je tudi njo prav takrat obšla skoraj želja, da bi Viktor umrl. Že je tudi videla prihajati daleč Janeza, zagorelega in močnega in vsega veselega. Zavedela se je in zardela: »Greh je, kar mislim. Nočem!«

Pa če se je še tako branila, Viktorjev pogreb in poroka z Janezom sta ji neprestano plesala pred očmi prav do doma.

Možu je nekoliko odleglo. Tudi pogledoval jo je zdaj vse drugače. Vzel je zdravila, ki mu jih je prinesla žena, in se popolnoma umiril. Sedel je na postelji: »Ali si bila tudi kaj na sodnji?«

Cilka je bila užaljena, pa se je hitro

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

MATEVZ RAINER:

MOJI SPOMINI

Začeli bomo priobčevati zanimive spomine, ki jih je za „Naš tednik — Kronika“ napisal g. Matevž Rainer, pd. šušnik, iz Loge vesi pri Vrbi. Ob branju njegovih spominov bomo spoznali dobo in razmere, v katerih je živel.

Uredništvo

Večkrat mi je že kdo izrazil željo, da bi z ozirom na svoje dolgoletno življenje napisal nekaj spominov. Tej želji ustrežem rad, dokler mi to dovoli moj spomin. Že vnaprej vem, da vse, kar bom povedal ne bo zanimalo naših bralcev. To, kar bom napisal, se je v resnici dogajalo, torej ni olepšano ali pretirano in je mogoče prav, da se ne pozabi.

Rodil sem se leta 1882 v Ločah pri Pobrežnjaku v župniji št. Ilj kot sedmi (zadnji) otrok Valentina in Marije roj. Košat. Od teh mojih bratov in sester so že trije v nežni mladosti za nalezljivo boleznijo umrli. Tedaj zdravniške pomoči še nismo bili toliko deležni kot danes in tudi na deželi še ni bilo zdravnikov. Torej je vsaka nalezljiva bolezen, ko je izbruhnila, imela bogato žetev. Ostali trije (brat in dve sstri) so pa v zadnjih desetletjih umrli.

Moj prvi spomin sega nazaj v poletje 1885 leta. Tedaj so prišli k nam dedej (oče moje matere) Primož Košat, pd. Košat v Deščicah in pozneje pd. Wirt na Zopračah. Mati so rekli »to so dedej«. Bili so velik, bolj suh, obrit mož v črni obleki in s črnim klobukom. Bil je za tiste čase precej izobražen, tako, da so hodili ljudje k njemu zmerom po nasvete in ako so dobili od oblasti kaj pismenega jim je raztolmačil. Celo predstojnik sodišča v Rože-

Pomladi v pozdrav

*Sneg je že skopnel,
veter topli po trati zašumel.
Zima vzela je slovo
podala mrzlo svojo,
vigredi topli je roko.
Ptčki v gaju že pojo,
na travnikih pa rožice cveto.*

*Vse se veseli
teh prekrasnih sončnih dni.
Zame pa pomladi ni,
ker mam'ca moja v grobu spi.
Ona sladki, večni mir uživa
in v gomili sladko sniva.
Vse se večne pomladi veseli,
le zame pa pomladi ni.*

F. E.

ku je rekel enkrat: »Ko bi tega Košata ne imeli, bi bili tako izgubljeni!« Pa saj ni čuda, tedaj še ni vsak obiskoval redne šole in tudi nemščino je le redkokdaj za silo lomil, uradni spisi so pa bili vsi nemški. Moj dedej pa so obiskovali šolo nekaj časa v Celovcu, kjer je bilo več možnosti za izobrazbo. Ta mož so bili zelo veren gospodar in vnet rodoljub. Ko se je začelo pred približno sto leti narodno prebujenje, je bil sklican na Zoprače pri Vrbi k Wirtu leta 1870 tabor, katerega se je udeležilo okrog 6000 ljudi.

Ta tabor, kateri se je vršil na prostem pri Wirtu, so otvorili naš dedej. Na tem taboru je bila zastopana cela Koroška. Prišli so gostje iz Slovenije, Trsta in celo iz Hrvaške.

Dedej so bili v sorodstvu s pesnikom Tomažem Košatom, kateri jih je večkrat obiskal na Zopračah. Vedno sta si tudi dopisovala. Tisto korespondenco je imela shranjeno moja teta Klara, poroč. Schmidt, a se je po njeni smrti žal zgubila.

Drugi moj spomin seže na 8. 3. 1886. leta, ko se je ženil naš dobri najbližji sosed Šiman Sumpert, polbrat prošta Florijana Isopa, ki je umrl v Sp. Dravogradu, oče sedanjega tudi že osivelega Joza Sumpertja, pd. Hobjana. Bila je topla pomlad in že brez snega. Kakor je bila navada, je morala oskrbeti rjušnica razne dobrote — sladkorčke, orehe, kvoce (posušene hruške), jabolka in kot največje darilo šartelj, ter tudi cigare za kadilce. Vse te darove je sejal oziroma metal ob strani rjušnice *cavmar* iz okna prvega nadstropja pred hišo zbranim pobiralcem. Da bi zbrane, kateri so željno pričakovali darov, zmotil, je kazal, da bo vrget na desno, zraven je pa le vrget na levo. Posebno je motil ljudi pri šarteljnu. Tu je vpil zraven: »Pičano, pačano, mene je izročano, vam bo pa dano!« Pri tem je mahal enkrat na desno, potem parkrat na levo, nazadnje pa ga je čisto v drugo smer vrget. To je bil tepež za šartelj, ter čast za tistega, ki ga je dobil. Jaz se nisem upal iti k temu tepežu, sem samo od daleč gledal, a se še na vse dobro spominjam, čeprav sem bil star komaj štiri mesece čez tri leta.

Moj oče je bil pevec in je pel tudi v cerkvi. Leta 1886 je bilo pranganje pri naši podružnici v Ločah, mislim da je bilo to eno zadnjih pranganj (obhodov z Najsvetejšim) — saj so se ti obhodi tedaj pri podružnih cerkvah, kjer ni bilo tabernakljev,

opustili. Na ta dan je povabil moj oče pevce na južino, česar se še spominjam. Sedeli so na vrtu v senci.

Oče, ljubitelj petja, nas je otroke tudi učil peti. Četudi nam melodija ni šla prav v ušesa, je pa ostalo besedilo vendar precej v glavi. Bile so to pesmi »Svetlo sonce se je skril...«, »En hribček bom kupil...«, »Pridi Gorenjce...« in druge.

Leta 1887 je moj oče zbolel. Dobil je sušico ter prišel na posteljo. Tudi jaz sem se v začetku leta 1888 prehladil ter moral v posteljo. Ležal sem več tednov. Spominjam se še, ko je mati šla v Beljak k zdravniku v tukajšnji bližini ga ni bilo — sem moral na stran. Oče mi je hotel pomagati, a sva vsled oslabelosti oba padla. »No, sedaj bova pa oba umrla« — si je mislil oče. Čez nekaj dni se mi je začelo stanje zboljševati in oče mi je rekel: »Vidim, da boš kmalu ozdravel, jaz bom pa umrl.« Res se je njegova bolezen vsak dan hujšala in je na večer dne 10. 3. 1888 za večno zaspal. Njegov zadnji poduk nam štirim otrokom, v starosti še ne 6, 9, 10 in 14 let, je bil: »Ubogajte mamó in žebrajte zame!« Razume se, da smo sprejeli vsi otroci to slovo s krikom in jokom. Kakor otrok tudi najtežje bol hitro pozabi, omenim le, da pri pogrebu, kateri je bil šele po treh dneh njegove smrti, nisem več čutil tiste žalosti.

Sedaj je prišla vsa skrb v kmetiji in družini na našo skrbno mater. Brat Folte je hodil tedaj v Beljaku v zadnji razred osnovne šole in bi moral, ker je bil med najboljšimi, študij nadaljevati. Gledal sem včasih njegove zvezke iz šole in skoro nisem mogel verjeti, da je to njegova pisava. Vsaka črka je bila kot tiskana. Ko sem bil z njim enkrat, ko je bil že približno 30 let star, v Beljaku, mi je tam pokazal v farni cerkvi pri darilniku tablico z besedilom: Opfer für die Kirche. »To je moja pisava,« je dejal. Veliko šolarjev je bilo povabljenih k temu delu, a kot najboljša pisava je bila potrjena ta, mojega brata. Vzlic dobremu uspehu v šoli ni kazalo materi kaj drugega, kot vzeti brata, kateri je bil med nami najstarejši, iz šole. Nadaljnje šolanje bi vendar precej stalo, rabila ga je tudi doma pri kmečkem delu.

Kakor navadno vsi kmečki otroci, smo morali vsi že zgodaj pomagati pri raznem delu. Meni se je godilo tudi tako kot Prežihovemu Vorancu, kakor piše v svoji knjigi »Solzice«. Že kot petletni deček je moral pasti živino. Jaz sem tudi že v tej starosti začel pasti najprej ovce — imeli smo jih kakih deset. Nekaj let kasneje pa mlado goved. To delo sem moral, kot tudi drugi šolarji, opraviti pred in po šoli. Težko je bilo poleti že ob 5. uri vstati in

hitro gnati na pašo na bližnjo trato — na vaški pašnik blizu naše hiše in ob Dravi. Po paši pa urno v šolo v št. Ilj, kjer se je začel pouk ob 9. uri. Popoldan pa spet po šoli brž na pašo do mraka. Akoravno za razne igre ni bilo posebno veliko časa, smo na paši, kjer je nas bilo po navadi kakih deset pastirjev, menjaje uganjali razne burke in igre. Tako smo kamenčkali, imeli skakalnice s črtami, po katerih smo skakali po eni nogi bosi. Pri tem se skakalec ni smel dotakniti nobene črte in je moral zmiraj stati na eni nogi. Tudi heplali smo ter svinkali, kar je skoraj čisto enako sedaj tako priljubljenemu »golfu«. Razložek je bil le v tem, da smo pripravili k tem igram vse potrebno sami, kar nas ni stalo, pa saj tudi denarja nismo imeli, da bi si kupili zato pripravne palice in kroglice. Pozimi smo se posebno ob četrtnih, ako nam niso dali dela, ko ni bilo šole, drsali na ledu Drave ali pa sankali. Tudi za ta šport smo si napravili drsalice in sani sami. Urili smo se pri Dravi, kjer je bilo vse sorte kamenčkov, v metanju ploščic po vodi ter z metanjem takih kamnov čez Dravo. Posebno spreten in močan metalec je vrget včasih kamen čez Dravo na suho, dočim so bili po večini vrženi do srede, ali nekaj čez polovico Drave, kar se je lahko opazilo na vodi. Naučili smo se skoraj vsi tudi plavati ter uživali s tem pri vodi največje veselje. Bil je res šport, pa le s tem razložkom, da smo bili mi potem doma, posebno ko smo prišli domov zmočeni ali pozimi premraženi, kregani ali pa tudi tepeni, dočim so danes športniki po uspehih prireditvah bogato obdarovani.

(Dalje prihodnjič)

Za smeh

Previdna mati

»Zapomni si dobro, hočem, da si doma pred deseto uro.«

»Toda, mama, saj vendar nisem več otrok!«

Prav zato hočem, da si doma pred deseto uro.«

Hatzenbichler-kombinatorje, sejalne stroje, orala, brane, trosilce gnoj, gnojnične sode in črpalke, elektromotorje dobite vedno najcenejše v vaši domači strokovni trgovini

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Zaloga strojev, mopedov, koles, radio-aparatur

premagala: »Tako grda pa vendar nisem.«

»Kaj hočeš reči?«

»Da zdaj ne grem od tebe, čeprav bi me podil.«

»Cilka!« Viktor je ujel ženo za roko. Na mizici je zamigetala luč.

Spodaj v veži sta začela moliti oče in Minca rožni venec. Na pol tiho sta odgovarjala tudi Cilka in Viktor.

Okrog voglov pa je zaprthatal veter, kakor bi bil odletel velik netopir s Cvetkovega slemena v temne gozdove na Poljuki.

Grenki pelin

Dneva je bilo vsak dan manj, sonce je zgubljalo moč in otave so se slabo sušile. Kdor je količkaj utegnil, jo je obdeval v stog, da se mu vsaj močila ni.

Pri Cvetku za sečo kar nikogar ni bilo. Oče se je silil, pa je kaj malo opravil. Šel mu je pomagat Viktor, pa je potem za dva dni obležal. Ni kazalo drugače, kakor da sta Cilka in Minca morali sami prijeti za koso. Minca se je kmalu privadila, da je tudi sklepati sama znala, Cilki pa kosa ni hotela rezati. Grabit pa je sama od sebe prišla teta Jera. Res da so bili Cvetkovi prav pri zadnjih, otavo so pa le spravili vso na skedenj.

Bolj je Cilko skrbel krompir. Dokaj so imeli nasajenega in dobro je kazal, samo, kdo ga bo vzdignil? Spet je poskusil Viktor. Na Ravnih njivah se ga je lotil. Minca mu je vodila, pa jo je ves čas opominjal, da pusti kobilu prehitro vleči. Iz brazde sta odmetavali teta Jera in Cilka.

S stisnjenimi zobmi je Viktor držal do konca. Bil je pa zdelan, kakor bi bil ves

dan vlačil hlode. Komaj je dobro ustavil na ozarah, se ga je lotil kašelj. Tako hudo ga do takrat še nikoli ni napadel. Moral je sesti. Minci se je zasmilil. Da ga ji ni bilo treba gledati, je prepregla kobilu od drevesa v koš.

»Viktor!« se je ustavila teta ob mladem.

»Kar ne morem spraviti prehlajenja iz sebe,« je potožil Viktor.

»Pelin!« Pelin s prekajeno slanino, pa boš kmalu zdrav, kakor si bil kdaj,« je vedela svetovati Jera.

»Ko bi ne bil tako grenak!«

»Vsaka dobra zdravila so neprijetna. Še če se komu vedno po volji godi, redkokdaj zdravo misli.«

Viktor je razumel namigavanje. Pogledal je Jero, kakor bi ji hotel reči: »Ženska, še sanja se ti ne, kako hudo je meni.«

Jera je spoznala, da ga je prizadelo. Brž je hitela popravljati:

»Tudi k delu se nikar ne priganjaj, Viktor. Krompirja ne boš več vzdigoval. Vidim, kako te je ugnalo. Ubogaj zdravnik!«

»Moram, ko nikogar ni.« Viktor je govoril pohlevno, kakor ga Jera zlepa ni slišala. Morebiti še prav nikoli.

»Robarju porečem.«

»Le, če utegne in če bo hotel.«

Teta se je zveselila Viktorjevega pristanka: »Martin? Rad. Še vesel bo, ko bo videl, da zavoljo njegove pomoči nisi nejevoljen.«

»Spodobilo bi se, da bi ga šel sam prositi, pa res težko hodim.«

Viktor je sedel v koš in se odpeljal domov. Južine se je komaj pritaknil, potem je moral leči. Po dolgem času je spet oče

zapregel njavko in zvozil krompir z njive pred klet.

Pod noč je domov grede teta Jera stopila k Robarju. Zvečer, tema je že bila, a prej ni utegnil, je prišel Martin k Cvetku. Kakor je imel sam čez glavo svojega dela, je bil kar skoraj hud, zakaj mu za oranje in težko vožnjo že prej niso rekli. Da bo tudi nastil in drva pomagal napraviti, je obljubil. Zvozila jih bosta pa z Minco; on s svojim vranom, Minca pa z njavko.

Minca se je zveselila, da ji Martin toliko zaupa. Pa kaj bi ji ne! Saj je vendar že odraslo dekle! Delati tudi zna, kakor malokatera druga pri njenih letih. Cilka pa kar ni vedela, kako bi se svaku zahvalila, ko ji je odvzel dve veliki skrbi. Oče se je pa zamislil. Očital si je, kako vse drugače bi bilo lahko pri hiši.

Martin je stopil v zgornjico k Viktorju. Ogovoril ga je, kot bi jima ne bilo prišlo živ dan nič navkriž. Da naj se varuje, mu je prigovarjal, in da naj zraven pelina in slanine še planinski mah pije.

Drugi dan je pri Cvetku delo spet v redu steklo. Viktorja je vzdignilo gorko jesensko sonce iz postelje. Natrgal si je v vrtcu nekaj vršičev zelenega pelina in si odrezal v šrambi prekajene slanine. Ženo pa je poprosil, naj mu zavre lonec grenkega gorskega mahu. Koj je bila pripravljena, da mu ustreže.

Viktor in Cilka sta se spogledala. Pa je Cilka prva umaknila oči. Nič ni vedela reči. Ni mogla pozabiti vsega kar na mah. Zaliti pa bolnega moža ni marala. Še zdaleč ne.

Kakor bi bil Viktor uganil ženine mi-

sli, je globoko zajel sapo in glasno rekel: »Pelin zdravi.«

Cilka je dobro razumela, kaj je hotel mož povedati: »Da, ozdravi najprej, Viktor, potem utegne biti med nama vse drugače.«

»Upajva!« Viktor je sedel na klop pred hišo, vzel iz žepa nožič in odrezal kosček kruha in slanine, priložil vršiček pelina in vse skupaj zanesel v usta. Grenkoba se mu je razlila čez obraz. Cilko je kar streslo, a Viktorju ni hotela pokazati, kako čuti z njim vred zopnost maščobe in pelina. Odšla je po opravih.

Hladne noči so porjavile vrhove dreves. Listje je začelo odpadati. Slane so pobarvale zelenje rdečkastožlato. Rahlo pošumevajoče se od letavala drevje. Čez dober teden so od jezera in Save in še z gora navzdol goste megle zagnile Koprivnik in vse hribe naokrog. Po tistem je začel pršeti dež in padal zmeraj gostejše. Sprevel se je v vedno jesensko deževje. Z drevja je zbil listje skoraj do zadnjega. Položil je pa tudi Viktorja za stalno v posteljo.

Viktor je ležal v zgornjici. Samega Cilka za daljš časa kar nič ni mogla pustiti. Več na hoja po strmih stopnicah navzgor in navzdol jo je utrujala. Pa ko bi še prazna hodila. Pa je bilo vedno treba kaj prinašati in tudi odnašati. Ponoči je skoraj vsako uro prišla gledat k bolnemu možu; včasih še po večkrat. Dokajkrat se vso noč ni slekla, ni bilo vredno. Večkrat je vstala zjutraj bolj trudna, kakor je zvečer legla.

(Dalje prihodnjič)

DAS ERSTE Warmuth-Frühjahrsangebot

Für Damen:

Sportliche Bluse aus gut waschbarem Baumwollpopeline, in Modifarben, im Rock und außerdem Rock zu tragen, Größe 40-48 S	98.-
Schick wirkt die Uniformbluse mit aufgesetzten Taschen und kurzem Arm, Größe 40-48 S	89.-
Modische Blusen in hübschen Pastellfarben, in allen Größen ab S	98.-
Gerade Röcke aus Trevira mit Gehalten in hübschen Farben und Dessins, in allen Größen, ab S	188.-
Faltenröcke in verschiedenen Faltenstellungen und Farben ab S	215.-
Der bewährte Wettermantel aus feinfädigem, knitterarmen Perlon, in allen Größen S	240.-
Hübscher Damenmantel aus bewährten Qualitäten, in allen Größen und Fassonen ab S	616.-
Filzmantel, jugendlich und frisch, in mehreren Ausführungen und allen Größen ab S	630.-
Paletots, in saloppen, sportlichen Fassonen und mehreren Farben, die sich zu Hose und Rock gut kombinieren lassen ab S	497.-
Aparte Jumperkostüme in eleganter Linienführung; auch die hervorragende Qualität wird sicher Ihren Beifall finden! S	456.-
Hochmodische Slacks aus Lastex; Beinabschluß mit Steg, in allen Modifarben und Größen S	280.-
Hellankhosen aus hochwertigem Material und hervorragendem Schnitt, Größe 38-48 S	199.-

► Modische Frühjahrskleider in allen Fassonen und Größen zu Warmuth-Preisen!

Für Herren:

Herren-Anzug, reine Schurwolle, in modischer, einreihiger Form, hochwertig, gezwirnte, knitterarme Qualität mit hervorragender Trageeigenschaft S	875.-
Herren-Anzug, dezent gemustert, aus Wolle und Trevira, beste fachmännische Verarbeitung, ausgezeichnete Paßform S	1103.-
Herren-Popeline-Mantel, hervorragende, echt ägyptische Mako-Baumwolle, dreifach gezwirnt, sehr gut ausgeführt, ein Begriff für Bequemlichkeit und Eleganz S	581.-
Herren-Trevira-Mantel, ideal fürs Frühjahr, ausgezeichnete Paßform. Ein vornehm wirkendes und leicht zu pflegendes Kleidungsstück S	525.-
Herren-Sakko, reine Wolle, hochwertige, original englische Spitzenqualität, erstklassige Verarbeitung, mit Innenausstattung S	587.-
Herren-Sakko, gute wollene Stoffqualität, dezent gemustert, solide Verarbeitung, ganz mit Seide gefüttert S	378.-
Herren-Kammgarnhose, aus reiner Schurwolle, Bund mit Gummizug, Gesäßtasche, gute Innenverarbeitung S	270.-
Herren-Trevira-Kammgarnhose. Die Vorteile dieser Hose sprechen für sich: Elegantes Aussehen, angenehmes Tragen, temperaturnausgleichend, bügelfaltbeständig S	346.-

Für Kinder:

Knaben-Anzüge aus Ia knitterarmem Kammgarn, in hübschen, dunklen Modedessins, Sakko ganz mit Seide gefüttert, eine Innentasche, 2 Pattentaschen, Hose im beliebten Twen-Schnitt ohne Stulpe, mit Gürtel, ab Größe 6 S	496.-
Knaben-Anzüge aus Trevira, beste, strapazfähige Qualität, in modegrau, Sakko ganz mit Seide gefüttert, eine Innen- und 2 Pattentaschen, Hose mit verstellbarem Gummibund, ohne Stulpe, mit breitem Einschlag, ab Größe 6 S	545.-
Walker, für Knaben und Mädchen, aus bestem Loden, mit buntem Zephir, ganz gefüttert, Passepoil am Vorderteil und an den Taschen, in den Farben Rot, Mittelblau, Grau, Grün, Weinrot, Größe 3 S	151. ²⁰
Knaben-Hose, lang, aus knitterfreiem Trevira, eleganter Schnitt und beste Paßform, verstellbarer Bund, ohne Stulpe, mit Aufschlag, in Grau, Grün, Braun, ab Größe 3 S	189.-
Knaben-Hose, lang, aus bestem, strapazfähigem Kammgarnflanell, gute Paßform, beste Ausführung, 2 Seitentaschen, in Hell- oder Dunkelgrau, Braun, Oliv, ab Größe 3 S	139.-
Knaben-Pullover aus Reinwollvevenit, gut waschbare Qualität mit V-Ausschnitt, in den Modifarben Blau, Rot-Melè, Grün-Melè, ab Größe 2 S	89. ⁶⁰
Knaben-Westen aus strapazfähiger Shetlandwolle, lose Fassung, mit 2 Taschen, Sportkragen, in Oliv, Grau oder Braun, ab Größe 2 S	117.-
Knaben-Mäntel aus Hämmerle-Nobeline, wasserabweisende Qualität, mit dezent kariertem Seide gefüttert, zwei eingeschnittene Taschen, loser Dragoner, Seitenschlitze, in Modebraun, ab Größe 6 S	343.-
Mädchen-Kostüm aus feinkariertem, knitterfreiem Trevira, Jacke ganz mit Seide gefüttert, mit langen Ärmeln, in der beliebten Herrenfassung, Rock in tiefe Falten gelegt, Gummibund, mit oder ohne Träger, in Rosa oder Hellblau kariert, ab Größe 55 S	435.-
Jackenkleid aus gut waschbarer, bügelfreier Dralon-Qualität, Rock in hübschem Karodessin, mit tiefen Falten und Gummibund, einfarbige lose Jacke mit Passepoil an den Taschen und 3/4-Ärmel. Jacke einfarbig hellblau, Rock blau kariert, ab Größe 4 S	328.-
Entzückendes Sommerdirndl aus Zephir oder Druckleinen, gut waschbare Baumwollqualität, am Vorderteil mit Spitzen oder Zierstepp geziert, runder Halsausschnitt, dazupassendes Schürzchen, in Rot, Rosa oder Blau gemustert, ab Größe 45 S	91.-
Reizende Sommerkleider aus feinstem, gemustertem Popeline, leicht waschbar, Hemdblusenfassung, reich gezogener Rock mit hohem Einschlag, Stoffgürtel, in verschiedenen Farben, ab Größe 55 S	107.-
Mädchen-Röcke aus Trevira, mit Schurwolle, gut tragbare, bügelfreie Qualität, in tiefe Falten gelegt, mit breitem Saum, mit Träger oder Gummibund, in den Modifarben Weiß, Hellrosa, Hellgrün, Hellblau, Grau, ab Größe 45 S	102. ²⁰
Mädchen-Röcke aus Trevira, in hübschen, dunklen Karo-Dessins, weiter Faltenrock, mit oder ohne Träger, leicht waschbar, ab Größe 50 S	117. ⁶⁰
Mädchen-Pulli aus Perlon, gut waschbare und bügelfreie Qualität, lange Ärmel, in Rot, Gelb, Zykame, Hellblau, ab Größe 2 S	44. ⁸⁰

Stoffe, Wäsche, Strümpfe, Strickwaren, Lederwaren

... und der Warmuth-Schuh gehört dazu ...

Mädchen-Pulli aus kochechter Baumwolle, hübsches Strickmuster, runder Halsausschnitt, kurzer Arm, in Weiß, Gelb, Hellblau, ab Größe 2 S	39. ²⁰
Mädchen-Bluse aus feinstem Popeline, Bubikragerl, lange Ärmel, mit zarter Spitze verziert, lose Fassung, in Weiß, Creme, Gelb, Hellblau, Rose, ab Größe 55 S	67. ⁹⁰
Entzückende Bluse aus Batist, kochecht und leicht zu bügeln, mit zarter Stickerei oder Rüschenblende im Vorderteil, kurzer Arm, weiß, ab Größe 4 S	59. ⁵⁰
Perlonmäntel für Knaben oder Mädchen, für Regen und Alltag, abknöpfbare Kapuze, zwei eingeschnittene Taschen, in Braun, Blau, Oliv und Brombeer, ab Größe 2 S	161.-
Latzhosen aus Reinwoll-Wevenit, gut waschbar, mit Trägern, zwei Taschen, Seitenschlitze, mit Knopfverzierungen, blau, braun, grau, ab Größe 1 S	66. ¹⁰
Latzhosen, beste Reinwoll-Qualität, strapazfähig, mit Trägern, zwei Quertaschen und Seitenschlitzen, in hübschen, dunkel karierten Dessins, ab Größe 1 S	104. ²⁰
Kleinkinder-Anzug aus bewährtem, leicht waschbarem Wevenit, Jacke mit Fassung, zwei Taschen, langen Ärmeln, Goldknopfverschluss, Hose mit Trägern, seitlich geschlitzt, in beliebigem Kleinkindmuster, ab Größe 1 S	241.-
Kleidchen aus kochechter Baumwolle, mit langem Arm, rundem Kragen, reichgezoogenes Rookerl mit Bordüre, gelb-weiß gemustert S	51.-
Kleidchen aus reiner Wolle, schrumpffest, mit Sattel, langen Ärmeln, weitem Rookerl mit Stickereibordüre, in Rot, Hellblau, Weiß, ab Größe 2 S	151. ⁵⁰
Trachtenmäntel aus einfarbigem oder kariertem Loden, mit hübschem Trachtenfutter, Passepoil am runden Kragen und den zwei Pattentaschen, loser Dragoner, breiter Einschlag, in Rot, Grün, Braun kariert, ab Größe 42 S	283.-

Kärntens größte Kaufhäuser

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 6. 4.: Ein Chamantier Hochstapler (IV). — Komedia, o domišljavcu, ki vara osebe in oblasti. — Nedelja, 7. 4.: Das schwarze Schaf (III++). — Kriminalni film o duhovniku, ki ima kriminalistična nagnjenja. — Sreda, 10. 4.: Die Venus der Piraten (IV). — Pustolovski film o tiraniji in ljubezni.

Plibek. — Sobota in nedelja, 6. in 7. 4.: Schlußakkord (IVa). — Dramatičen film o pisateljici, ki pospejuje moderno openo. — Torek, 9. 4.: Die Katze (IV). — Vohunski film izza časa 2. svetovne vojne v zasedenem Parizu. — Četrtek, 11. 4.: Meuterei am Schlangenfluß.

St. Jakob v Rožu. — Sobota, 6. 4.: Burgen in Flammen (IIa). — Zgodovinski film o osvoboditvi Švice po Šilerjevem „Wälhelm Tell“. — Nedelja, 7. 4.: Via mala (IVa). — Dramatičen film, Mlinar muči svojo družino, katere ga končno spravi v smrt.

Borovlje. — Sobota, 6. 4.: Die Tür mit den sieben Schlössern (IV). — Kriminalni inspektor varuje mlado milijonarko pred zločinskimi napadi. — Nedelja, 7. 4.: Hochzeitsnacht im Paradies (IVa). — Film po znani opereti. Moralni zadržki! — Torek, 9. 4.: Piratenküste (III). — Pustolovski film iz mornariškega življenja. — Četrtek, 11. 4.: Der Rikschamann (IIa++). — Preprosto življenje kitajskega počestnega delavca — kulija, ki z ljubeznijo do tujega otroka in s svojo srčno veličino osramoti neko damo.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Sobota, 6. april: *Das Fenster zum Flur*. — Nedelja, 7. april: *Die Hochzeit des Figaro* (krstna predstava). — Sreda, 10. april: *Die Hochzeit des Figaro*. — Četrtek, 11. aprila in petek, 12. aprila ni predstave. — Sobota, 15. april: *Das Salzburger große*

Welttheater (krstna predstava). — Velikonočna nedelja, 14. april: *Der Vogelhändler*. — Velikonočni ponedeljek, 15. april, ob 15.00: *Das Salzburger große Welttheater*. — Za vse predstave prosta prodaja vstopnic. Začetek vedno ob 19.30 (razen 15. aprila).

KOMORNE IGRE:

Nedelja, 7.; velikonočna nedelja, 14.; velikonočni ponedeljek, 15. aprila: *Bunbury*. — Prosta prodaja vstopnic. Začetek vedno ob 19.30.

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI:

Pintar Marija, Montreal 1.— \$; Palahovič Veronika, Hamilton, Canada 1.— \$; po 20.— šil: Hafner Filip, St. Janž, Svet-

na ves; č. g. dr. Hornböck, Podgorje; Ogris Tomaž, strojnik, Bilčovs; Brodar Janez, Spittal/Drau; Pipp Mihael, Bistrica na Zilji; Stritich Marija, Dunaj; Urak Tomaž, Nagelče 8, St. Vid v Podjuni.

po 10.— šil: Keischnigg Franc, Breznica, Področica; Trehtar Barbara, Dob, Plibek.

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9
Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi stroto zlato).

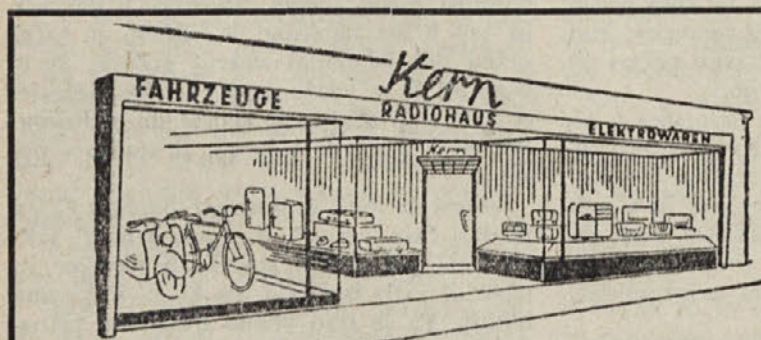

Najnovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinske potreščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa

V VELIKI IZBIRI

Radiohaus KERN

Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke

Blago za pomladne obleke, posteljno perilo

Velika izbira zelo ugodne cene

L. Maurer

Klagenfurt

Alter Platz 35